MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

2013

Zahraničná a európska politika v roku 2013

Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Vedenie MZVaEZ SR

Pavol SÝKORČIN
vedúci služobného úradu

Peter BURIAN
štátny tajomník

Miroslav LAJČÁK
podpredseda vlády
a minister zahraničných
vecí a európskych
záležitostí SR

Peter JAVORČÍK
štátny tajomník

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zahraničná a európska politika v roku 2013

Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Zahraničná a európska politika v roku 2013
Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

© Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Bratislava 2014
Všetky práva vyhradené.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37

Tel.: +421 2 5978 1111 (ústredňa)
Fax: +421 2 5978 3638 (3639)
E-mail: info@mzv.sk
Webstránka: www.mzv.sk

Fotografie na obálke: Fotodatabáza MZVaEZ SR, Tlačová agentúra Slovenskej republiky, Kancelária prezidenta Slovenskej republiky/Marián Garaj, eu2013.lt, Európska únia

Ilustračné fotografie: Európska únia, NATO, Halánová/Laurinc, fotodatabáza MZVaEZ SR

Jazyková redaktorka: Karolína Kašpaříková

Grafické spracovanie, sadzba a tlač: AEPress, s. r. o.

ISBN 978-80-88726-58-6

Obsah

Predhovory 5

1 Prehlbovanie európskej integrácie 13

2 Ekonomická diplomacia 19

3 Susedské vzťahy, regionálna a bilaterálna spolupráca 25

4 Bezpečný a demokratický svet 31

5 Rozvojová spolupráca 37

6 Služba občanom 41

7 Verejná a kultúrna diplomacia 45

8 Moderná a profesionálna zahraničná služba 51

Rok 2013 – rok 20. výročia vzniku Slovenskej republiky a nadviazania diplomatických vzťahov

„Slovensko je úspešnou a dynamicky sa rozvíjajúcou krajinou. Je konsolidovaný, spoľahlivý, dôveryhodný a zodpovedný člen medzinárodného spoločenstva. Táto skutočnosť má konkrétne pozitívne dopady na život všetkých občanov Slovenska.“

Ivan Gašparovič, prezident Slovenskej republiky na Hodnotiacej konferencii zahraničnej a európskej politiky SR za rok 2012, Bratislava 26. 3. 2013

„Za dvadsať rokov svojej nezávislosti dokázali Slováci vybudovať moderné demokratické inštitúcie postavené na hodnotách slobody, tolerancie a solidarity ... Slovensko dalo svojim občanom transatlantickú, a najmä európsku perspektívu, ktorá sa opiera o to najlepšie, čo dnes Európa ponúka.“

Pavol Paška, predseda Národnej rady počas prejavu k 20. výročiu vzniku SR, Bratislava 1. januára 2013

„Počas dvoch desaťročí sme dokázali, že tvoríme zrelý a zodpovedný politický národ. Dokázali sme, že vieme riešiť naše vnútorné záležitosti demokraticky a viesť našu krajinu k prosperite a stabilite, platiť dlhy a preukazovať solidaritu s tými, ktorí sa ocitli v núdzi.“

Robert Fico, predseda vlády Slovenskej republiky na otvorení medzinárodnej konferencie GLOBSEC 2013, Bratislava 18. apríla 2013

„Za posledné štvrťstoročie Slovensko zaznamenalo viacero začiatkov. Tento rok si vaša krajina pripomína dvadsať rokov od svojho vzniku. Mierového vzniku, ktorý ako taký navždy vojde do učebníc histórie: len málo krajín vzniklo za takých pokojných okolností.“

Herman Van Rompuy, predseda Európskej rady počas Národného konventu o EÚ, Bratislava 12. júna 2013

Rok výročí a rok pozitívnej bilancie...

Vážení priatelia, som rád, že Vás na nasledujúcich stranách môžeme oboznámiť s naším hodnotením udalostí v zahraničnej a európskej politike v roku 2013. Po tom, ako sme v roku 2012 prijali opatrenia na stabilizáciu rezortu diplomacie, prevzali zodpovednosť za nové oblasti kompetencií a nastavili mechanizmy fungovania ministerstva, môžem konštatovať, že uplynulý rok už bol obdobím ich plnej implementácie a s tým spojeného skvalitnenia chodu ministerstva a služieb občanom.

Rok 2013 bol rokom niekoľkých výročí – pripomenuli sme si 20 rokov od vzniku samostatnej Slovenskej republiky a 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda na Veľkú Moravu, ale tiež dve dekády nášho členstva v OSN či desaťročie *SlovakAid*.

Aj rok 2014 bude sprevádzaný silnou symbolikou, pretože si 10. výročím nášho členstva v Európskej únii a Severoatlantickej aliancii pripomenieme cestu, ktorú si SR zvolila a naďalej volí vo svojich zahraničnopolitických rozhodnutiach.

Za ostatných 10 rokov sme sa dostali do najužšieho jadra európskej integrácie a dnes sme jeho plnohodnotnou súčasťou – platíme spoločnou európskou menou, v krajinách Schengenu cestujeme bez hraničných kontrol, mnohí naši občania využívajú možnosti pobytu, štúdia či práce v zahraničí. Bezpochyby môžeme hovoriť o úspešnom príbehu inšpirujúcom mnohé krajiny, ktoré sa o vstup do EÚ uchádzajú.

Uplynulý rok bol aj rokom výziev. V EÚ sme sa po neľahkých diskusiách dohodli na novom viacročnom finančnom rámci pre obdobie 2014 – 2020. Slovensko v ňom môže získať o 2 mld. eur viac ako v predchádzajúcom. Konkrétnym výsledkom angažovanosti rezortu diplomacie na pôde EÚ je o. i. aj dohodnutá výnimka pre SR, ktorou sa nám podarilo predĺžiť čas na čerpanie eurofondov za roky 2011 a 2012 o ďalší rok.

V Únii pokračovali diskusie o jej budúcom smerovaní. Slovensko sa aktívne podieľalo na prijímaní ďalších opatrení, ktoré zefektívnia fungovanie Únie a odstránia systémové nedostatky v jej riadení. Aktuálne európske témy, predovšetkým pokrízová obnova hospodárskeho rastu, boli aj hlavnými témami júnového Stredoeurópskeho samitu v Bratislave, ktorého sa zúčastnila symbolická dvadsiatka hláv a predstaviteľov štátov strednej a východnej Európy.

Všetko nasvedčuje tomu, že reformy prijaté v minulom období začínajú prinášať viditeľné výsledky a európska ekonomika sa dostáva z najhoršieho. Dnes už nikto nepochybuje o prežití eura, nehovorí o odchode z eurozóny. Naopak, od 1. januára 2014 platia eurom aj občania Lotyšska.

Som veľmi rád, že sa nám v spolupráci s tretím sektorom podarilo obnoviť Národný konvent o EÚ, a tým zintenzívniť verejnú diskusiu o európskych témach, ktoré sa nás bezprostredne dotýkajú. Plánujeme v tom pokračovať aj naďalej. V EÚ prebiehajú

„Rok 2013 potvrdil aj význam a úspešnosť politiky rozširovania, ktorú Slovensko výrazne presadzuje.“

diskusie o budúcom smerovaní celého európskeho projektu a slovenské postoje by sa nemali tvoriť len na ministerstvách a úradoch, ale aj v diskusiách so širokou verejnosťou.

Rok 2013 potvrdil aj význam a úspešnosť politiky rozširovania, ktorú Slovensko výrazne presadzuje, keď sme v júli v EÚ privítali 28. členský štát – Chorvátsko. V agende západného Balkánu, ktorý je dlhodobou prioritou zahraničnej politiky SR, bol rok 2013 najmä rokom dlho očakávaného pokroku v normalizácii vzťahov Srbska a Kosova. Pozitívny vývoj je výsledkom angažovanosti EÚ a toho, že obe strany pochopili, že neexistuje zmysluplná alternatíva k ich vzájomnému dialógu.

Jednou z kľúčových udalostí bol nesporne samit Východného partnerstva vo Vilniuse. Hoci sa napriek nášmu úsiliu nepodarilo podpísať Asociačnú dohodu s Ukrajinou, nemyslím si, že by mal byť hodnotený negatívne. Parafovanie týchto dohôd s Gruzínskom a Moldavskom ich priblížilo o ďalší krok smerom k EÚ. V súvislosti s Ukrajinou sa po samite vynára mnoho zásadných otázok. Aj kvôli nim ostáva región Východného partnerstva pre SR jednou z kľúčových zahraničnopolitických priorít.

Slovensko si aj v roku 2013 plnilo svoje úlohy v oblasti medzinárodnej bezpečnosti, predovšetkým našou účasťou v misiách v Afganistane, na Cypre a ďalších krízových oblastiach. Žiaľ, minulý rok zostane v slovenských dejinách zapísaný aj tým, že Slovensko bolo bezprostredne konfrontované s terorizmom, ktorý si vyžiadal obete tak medzi civilistami, ako aj príslušníkmi našich mierových síl.

Nič to však nemení na našom záväzku prispievať k medzinárodnej bezpečnosti, pričom určujúcim prvkom nášho úsilia v tomto smere je členstvo v NATO a v širšom zmysle slova snaha o posilňovanie transatlantickej väzby, ktorá bola v uplynulom roku poznačená viacerými problémami. Slovensko chce aktívne prispieť k revitalizácii transatlantickej väzby a využijeme na to aj blížiace sa 10. výročie veľkého rozšírenia NATO o krajiny strednej a východnej Európy, vrátane našej krajiny.

V širšom globálnom meradle bola hlavnou témou Sýria. Situácia v krajine je stále napätá, preto je pozitívne, že sa podarilo dospieť k dohode o zničení sýrskych chemických zbraní. Ide o krok správnym smerom, dôsledná implementácia dohody môže prispieť k postupnému riešeniu vážneho stavu v krajine. Preto na likvidáciu chemického arzenálu prispela aj Slovenská republika.

V súvislosti s Blízkym východom na Slovensku v tomto roku výrazne rezonoval Irán, a to nielen kvôli rokovaniam o jeho jadrovom programe, ktorých konanie a doterajšie výsledky vítam. Počas roka však bolo v Iráne zadržaných deväť slovenských občanov, ktorých sa nám všetkých podarilo bezpečne dostať domov. Aj to svedčí o kvalite diplomatickej a konzulárnej služby nášho rezortu. Navyše stovky ďalších zvládnutých konzulárnych prípadov sa do médií nedostali.

Vážení priatelia, uviedol som len niekoľko momentov, s ktorými bol spojený rok 2013. V tejto publikácii však nájdete jeho celkové zhrnutie, ktoré Vám predstaví najdôležitejšie aktivity Slovenskej republiky v oblasti zahraničnej a európskej politiky.

Prajem Vám príjemné čítanie.

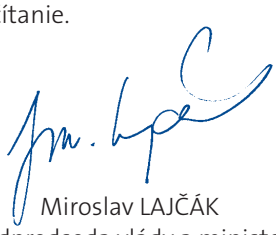

Miroslav LAJČÁK
podpredseda vlády a minister
zahraničných vecí a európskych záležitostí
Slovenskej republiky

Počas Valného zhromaždenia OSN v New Yorku sa prezident Ivan Gašparovič stretol s generálnym tajomníkom Panom Ki-Munom, 25. septembra 2013 (Foto: UN Photo/ Amanda Voisard)

Predseda vlády Robert Fico počas stretnutia s prezidentom USA Barackom Obamom v Bielom dome, 21. novembra 2013 (Foto: TASR)

Predseda Národnej rady Pavol Paška vystúpil spoločne s predsedom Senátu Parlamentu ČR Milanom Štěchom na konferencii *Česi a Slováci – 20 rokov spolupráce samostatných štátov a ich pôsobenie v EÚ a NATO* v Prahe 8. januára 2013 (Foto: NRSR/Matúš Zajac)

„Slovensko môže a vie prispieť k riešeniu regionálnych a globálnych problémov.“

Ako hodnotíte uplynulý rok z hľadiska realizácie priorít slovenskej zahraničnej služby?

Z môjho pohľadu a z pohľadu agendy, ktorej sa v rámci môjho portfólia venujem, ho hodnotím ako úspešný. V prvom rade sa Slovensko ďalej profilovalo ako zodpovedný člen medzinárodného spoločenstva, schopný prispievať k riešeniu zložitých regionálnych aj globálnych problémov i napriek pomerne komplikovanej finančnej situácii a obmedzeným rozpočtovým prostriedkom rezortu. Táto situácia nás nútila dôsledne zvažovať aktivity tak, aby ich dopad a prínos pre realizáciu zahraničnopolitických cieľov a priorít bol čo najefektívnejší. Sústredili sme sa predovšetkým na témy a oblasti, v ktorých Slovensko môže poskytnúť konkrétnu pridanú hodnotu a unikátnu expertízu.

V tomto kontexte veľmi pozitívne hodnotím náš vstup do Výboru pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (DAC OECD) v septembri 2013, čím sa završila ďalšia etapa našej integrácie. Slovensko sa stalo plnoprávnym členom elitného klubu svetových donorov a získalo tak i právo podieľať sa na formovaní jeho programov a projektov. Generálny tajomník OECD Angel Gurría vo svojom príhovore pri príležitosti nášho vstupu do DAC pripomenul, že je obdivuhodné, čo Slovensko dosiahlo pri budovaní systému poskytovania rozvojovej pomoci. Plnoprávne členstvo v DAC však zároveň znamená pre SR záväzok pokračovať v reformách systému rozvojovej spolupráce, zvyšovať jeho kvality, efektívnosť a transparentnosť. V tomto procese sa budeme významnou mierou riadiť odporúčaniami výboru DAC, ktoré sú založené na najlepších skúsenostiach členov výboru.

Za ďalší významný výsledok našej dlhodobej angažovanosti v oblasti reformy bezpečnostného sektora na medzinárodnej scéne považujem publikovanie druhej správy generálneho tajomníka OSN na jeseň 2013. Generálny tajomník v nej explicitne ocenil aktivity Slovenskej republiky pri podpore rozvoja diskusie o tejto téme v medzinárodnom meradle. Teší ma, že Slovensko prispelo k tvorbe tejto správy aj z pozície zakladateľa a dnes stáleho spolupredsedu Skupiny priateľov reformy bezpečnostného sektora v OSN. Rovnakú pozornosť tejto téme sa snažíme presadiť v spolupráci so švajčiarskym predsedníctvom i v rámci OBSE a ďalších regionálnych organizácií. Reforma bezpečnostného sektora má obrovský význam, lebo predstavuje nevyhnutný predpoklad pre dobré vládnutie, rozvoj, prevenciu konfliktov, budovanie demokratických inštitúcií, právneho štátu a zabezpečenie dodržiavania ľudských práv v krajinách nachádzajúcich sa v transformačnom procese.

V neposlednom rade, ako veľmi konkrétny a zásadný prínos k posilňovaniu regionálnej i globálnej bezpečnosti hodnotím náš príspevok do operácií medzinárodného krízového manažmentu, a predovšetkým do operácie ISAF v Afganistane. Naše odhodlanie pokračovať i takouto formou v boji proti medzinárodnému terorizmu neoslabili ani obete z radov príslušníkov našich ozbrojených síl, ktorí s nasadením vlastného života bránia i našu bezpečnosť.

Chcem však zdôrazniť, že toto sú iba niektoré príklady, na ktoré môže byť naša diplomacia z pohľadu uplynulého roku právom hrdá.

Na druhej strane, rok 2013 priniesol aj momenty, ktoré sa nezavŕšili celkom úspešne podľa našich

očakávaní, napríklad samit Východného partnerstva vo Vilniuse. Slovensko však svojou angažovanosťou na pôde EÚ, ale i intenzívnou spoluprácou s partnermi prispelo k posilneniu pozornosti celej EÚ k východnej dimenzii susedskej politiky EÚ, a v konečnom dôsledku i k nesporným úspechom v oblasti transformácie a spolupráce krajín Východného partnerstva s EÚ. Verím, že táto dlhodobá investícia prinesie svoje plody v podobe stabilnejšieho a demokratického susedstva na východ od našej hranice.

MZVaEZ prebralo agendu ekonomickej diplomacie pomerne nedávno. Ako hodnotíte jeho doterajšie pôsobenie a kde vidíte možnosti pre ďalšie aktivity v prospech zefektívnenia systému podpory slovenských podnikateľov v zahraničí?

K upevňovaniu bezpečnosti, stability a prosperity vo svete prispieva aj účinná ekonomická diplomacia. Politika ide v súčasnosti ruka v ruke s ekonomikou, a to sa odzrkadľuje aj v našich aktivitách a vzťahoch so zahraničnými partnermi. Do teritórií, kde sme cítili potrebu preniknúť a videli možnosti pre podporu slovenského exportu, sa uskutočnili spoločné návštevy vysokých predstaviteľov štátnych inštitúcií v sprievode delegácií podnikateľov. Priniesli pozitívne výsledky vo viacerých dôležitých regiónoch, napríklad na Blízkom východe, vo vybraných krajinách juhovýchodnej Ázie a Latinskej Ameriky, ako aj v Číne. V roku 2014 budeme hľadať nové oblasti pre návštevy predstaviteľov, ktoré majú potenciál otvoriť dvere aktivitám slovenských podnikateľov. Ďalšie možnosti vidíme aj v existujúcom a stále sa rozširujúcom mechanizme zmiešaných medzivládnych a medzirezortných komisií pre hospodársku spoluprácu, ktorých súčasťou sú podnikateľské misie, prezentácie a stretnutia slovenských podnikateľov so zahraničnými partnermi. Práca ekonomických diplomatov na slovenských zastupiteľských úradoch pomáha slovenským podnikateľom získať postavenie na trhu. Sieť ekonomických diplomatov sleduje aj sektorálne možnosti uplatnenia sa slovenských podnikov prostredníctvom tendrov a dopytov zahraničných vlád. Príkladom sú úspechy slovenských firiem v zahraničí v oblasti energetiky.

Po tom, ako ministerstvo prebralo na seba úlohy ekonomickej diplomacie, sa v roku 2013 sústredilo aj na viaceré dôležité globálne témy s ekonomickým dopadom, akými sú najmä energetická a potravinová bezpečnosť, voda, klimatické zmeny. Vzhľadom na diverzifikáciu zdrojov ekonomického rastu kládlo veľký dôraz aj na podporu znalostnej ekonomiky a na medzinárodnú spoluprácu v oblasti vedy, výskumu a inovácií.

„Rok 2013 nebol iba o rozpočte.“

Číslo 13 sa často spája skôr s negatívnymi emóciami ako s pozitívnym posolstvom. Aký bol teda uplynulý rok z Vášho, európskeho pohľadu?

Koniec roka 2012 skôr naznačoval, že ďalší rok bude o plnení nedokončených úloh z predchádzajúceho obdobia. V novembri 2012 sa lídri členských krajín nedohodli na budúcom rozpočte Únie na obdobie 2014 – 2020. Išlo o rámec pre financovanie všetkých politík, ktoré EÚ realizuje, vrátane politiky súdržnosti. Rok 2013 nakoniec začal veľmi dobre. Na februárovom samite bola už dohoda na stole. To nám dalo príležitosť sústrediť sa počas roku na dokončenie súvisiacej legislatívy. Negatívny prívlastok sa teda určite nehodí. Podarilo sa stabilizovať eurozónu, navrátiť – síce krehkú – dôveru v európske finančné trhy a bankový systém. Ekonomické vyhliadky boli koncom roka pozitívnejšie, ako to bolo pred rokom. V treťom štvrťroku sa po prvýkrát zvýšil, hoci mierne (o 0,1 %), rast HDP oproti rovnakému obdobiu v roku 2012. Dôvera v európsku ekonomiku navyše rástla počas celého roku, pričom v septembri prekonala aj úroveň dlhodobého priemeru v EÚ od júla 2011.

Spomenuli ste politiku súdržnosti. Ako Slovensko uspelo z hľadiska výsledkov dohody o rozpočte Únie na roky 2014 – 2020?

Treba povedať, že v čase konsolidácie národných rozpočtov je politika súdržnosti jeden z mála nástrojov, ktoré máme k dispozícii na stimulovanie hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Náš úspech pri presadzovaní slovenských priorít sa dá kvantifikovať konkrétnymi číslami: do rozpočtu EÚ odvedieme v rokoch 2014 – 2020 približne 7 mld. eur, naše príjmy z rozpočtu EÚ však môžu presiahnuť 20 mld. eur. Len z politiky súdržnosti má Slovensko šancu preinvestovať skoro 14 mld. eur, v prepočte na každého obyvateľa je to po Estónsku druhé najvyššie číslo. Nejde však len o čísla. Pri rokovaniach sme sa sústredili nielen na objem prostriedkov pre budúce obdobie, ale aj na výhodné podmienky pre dočerpanie finančných prostriedkov z predchádzajúceho obdobia. Slovensku a Rumunsku sa ako krajinám s najvyšším rastom alokácie na kohéznu politiku, o 10 % oproti rokom 2007 – 2013, podarilo získať o rok viac času na využitie existujúcich prostriedkov. Dohodu o rozpočtovom rámci na roky 2014 – 2020 pretavujeme do Partnerskej dohody s Európskou komisiou, ktorá bude slúžiť ako rámec pre využívanie finančných prostriedkov z EÚ. Jej nastavenie a priority ocenil na svojej návšteve v Bratislave aj komisár pre regionálnu politiku Johannes Hahn v decembri minulého roka. Slovensko je jednou z najúspešnejších krajín z hľadiska výsledkov dohody o rozpočte.

Aké ďalšie dôležité témy zarezonovali v EÚ v predchádzajúcom roku?

Z pohľadu Slovenska sa podarilo veci pohnúť dopredu vo viacerých smeroch. Druhou najvýraznejšou témou bolo pokračovanie procesu prehlbovania hospodárskej a menovej únie. Finančná a neskôr hospodárska kríza naplno odhalila niektoré systémové nedostatky eurozóny. Preto bolo prioritou pretrhnúť začarovaný kruh medzi zadlženosťou bánk a štátov a položiť základy skutočnej bankovej únie. V septembri bol schválený prvý pilier bankovej únie – jednotný mechanizmus dohľadu nad 130 bankami v eurozóne. Na jeseň 2014 by už mal byť plne funkčný. V decembri ministri financií EÚ dosiahli dohodu aj na druhom pilieri – spoločnom mechanizme na riešenie krízových situácií bánk a na postupnom vytváraní spoločného rezolučného fondu. Máme za sebou konkrétne

výsledky. V oboch prípadoch sa nám navyše podarilo ustrážiť naše záujmy v prioritách SR. Pokročiť sa zatiaľ výraznejšie nepodarilo v otázkach fiškálnej a hospodárskej integrácie, ktoré nás vo väčšej miere čakajú v roku 2014. Musíme si ešte veľa vecí vyjasniť. Aj to bol signál decembrového samitu EÚ.

Dobudovanie hospodárskej a menovej únie zintenzívnilo diskusie aj o budúcnosti EÚ a eurozóny ako takej. Avšak zároveň v Únii rastie skepsa aj voči samotnému európskemu projektu. Ako sme na to zareagovali na národnej úrovni?

V uplynulom roku sme obnovili činnosť Národného konventu o EÚ. Je priestorom pre konštruktívnu diskusiu, otvorenou platformou na komunikáciu so všetkými segmentmi spoločnosti. V tomto roku zasadali viackrát jeho tri pracovné skupiny k témam vyhodnotenia 10 rokov členstva Slovenska v EÚ, k súčasným výzvam pre Európu a k príprave slovenského predsedníctva v Rade EÚ v roku 2016. V spolupráci s Centrom pre európske záležitosti, ktoré Národný konvent o EÚ s nami zastrešuje, sa uskutočnilo aj viacero ciest do regiónov a diskusií so študentmi o tom, aké majú oni predstavy o týchto témach. Mám veľmi pozitívnu skúsenosť z Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Nie je pravda, že ľudí EÚ nezaujíma. Máme mnoho šikovných mladých ľudí, ktorí to dokazujú. Budeme sa však snažiť osloviť aj širšie publikum.

V budúcom roku nás čaká predsedníctvo vo V4. Aké prípravné kroky sa už uskutočnili?

Predsedníctvo nás nečaká po prvýkrát. Už koncom uplynulého roka sme začali v spolupráci s ostatnými rezortmi formulovať základy programu – priority v oblasti energetiky, dopravy, vedy a výskumu, ako aj aktivity a stretnutia, ktoré by sme chceli uskutočniť. Vyšehradská spolupráca sa posunula na kvalitatívne novú úroveň. Novú kvalitu dostala koordinácia našich stanovísk v európskych otázkach, ale čoraz zreteľnejšia je aj tendencia posilňovať vnútorný, regionálny rozmer našej spolupráce. Preto aj naše predsedníctvo vo V4 bude iné, ako bolo pred štyrmi rokmi.

Len rok po skončení predsedníctva vo V4 začne slovenské predsedníctvo v Rade EÚ. Kde sa nachádzame v jeho príprave?

Naše „malé“ predsedníctvo vo V4 nám umožní otestovať niektoré témy, ktoré budú zaujímavé aj z pohľadu „veľkého“ predsedníctva v Rade EÚ. Zároveň je to aj príležitosť overiť si naše schopnosti navrhovať agendu a ukázať potrebný „leadership“. Rok 2013 by som charakterizoval ako rok, ktorý položil dôležité základy pre efektívny výkon predsedníctva. Plnohodnotne sme nastavili prípravné mechanizmy a štruktúry, vláda SR schválila viacero koncepčných dokumentov týkajúcich sa organizačnej stránky, financovania predsedníctva a pokročili sme v príprave mediálneho a prezentačného aspektu predsedníctva. Čím sme však bližšie k roku 2016, úlohy a zodpovednosť budú narastať. Očakávame, že v roku 2014 začneme diskusiu o obsahovej náplni aj spolu s našimi partnermi v predsedníckom triu – Holandskom a Maltou.

Naznačili ste niektoré priority a úlohy, ktoré stoja pred slovenskou diplomaciou v roku 2014. Aký rok môžeme očakávať z hľadiska európskej agendy?

Predpovedať udalosti nie je veľmi vďačná úloha. Čo sa týka európskej politiky, pôjde o rok prechodný. Čakajú nás voľby do Európskeho parlamentu, vytvorenie novej Európskej komisie a zmeny na hlavných postoch v inštitúciách EÚ. Predpokladám však, že témy, ktoré dominovali v uplynulom období – prehlbovanie hospodárskej a menovej únie, boj s nezamestnanosťou, hľadanie nových impulzov pre hospodársky rast – budú naďalej nosnou agendou Únie. K tomu pridajme otázky ako nastavenie rámca pre klimatickú a energetickú politiku EÚ po roku 2020, prehlbujúcu sa debatu o tom, čo by sa malo riešiť na úrovni EÚ a čo skôr na národnej alebo regionálnej úrovni. Je zrejmé, že nás čaká zaujímavý rok. Verím však, že koncom roka budeme môcť konštatovať, že sme posunuli celú Úniu dopredu správnym smerom, a to aj vďaka aktivitám a prístupom Slovenska.

Vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Catherine Ashton navštívila vo februári 2013 Bratislavu (Foto: MZVaEZ SR)

1 Prehlbovanie európskej integrácie

Základom smerovania politiky SR v európskych otázkach bola ambícia podporovať európsku integráciu, a byť tak aktívnym partnerom pri formovaní budúcnosti EÚ. V diskusiách o prehlbovaní integrácie v EÚ sme sa riadili princípmi zodpovednosti a solidarity. Z nášho pohľadu je najlepším spôsobom, ako prekonať krízu, posilniť spoluprácu a odstraňovať systémové nedostatky, ktoré sa vyskytovali – osobitne v eurozóne. Opatrenia ako Európsky mechanizmus pre stabilitu, Fiškálna dohoda alebo intervencia ECB na trhu dlhopisov sa ukázali byť účinné.

S cieľom prispôsobiť legislatívny proces podmienkam vytvoreným *Lisabonskou zmluvou*, vrátane lepšieho upravenia mechanizmu spolupráce vlády a parlamentu SR, ministerstvo v roku 2013 revidovalo koordináciu prípravy pozícií k návrhom legislatívnych aktov Únie. Revidované pravidlá využívajú naše desaťročné skúsenosti z členstva v EÚ v oblasti koordinácie politík EÚ. Jednou zo zmien je vytvorenie väčšieho priestoru pre zástupcov mimovládneho sektora v procese formovania stanovísk k návrhom európskej legislatívy.

Počas roka 2013, ktorý možno z hľadiska významu finančnej agendy označiť najmä ako „rozpočtový“, sa SR pohybovala na európskej scéne s úspechom a zaznamenala viaceré významné pozitívne výsledky.

Slovensko bolo pri rokovaniach o viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2014 – 2020 spoľahlivým a čitateľným partnerom s konzistentnými pozíciami, koncentrovanými na silnú politiku súdržnosti. Náš zásadový prístup priniesol ovocie v podobe zlepšenej čistej rozpočtovej pozície voči rozpočtu EÚ v porovnaní s predchádzajúcim obdobím. Národná alokácia pre Slovensko sa zvýšila o 10 % oproti predchádzajúcemu VFR aj napriek tomu, že v celkovom objeme politiky súdržnosti došlo vo VFR 2014 – 2020 k reálnemu poklesu o 8,5 %. Dosiahli sme tiež výrazné zvýšenie prostriedkov na odstavovanie dvoch blokov jadrovej elektrárne Jaslovské Bohunice. Pre Slovensko sme získali i možnosť zvýšenia priamych platieb pre

Predstavitelia parlamentných politických strán podpísali spoločnú deklaráciu k príprave a výkonu predsedníctva SR v Rade EÚ v roku 2016 v Bratislave 16. mája 2013
(Foto: MZVaEZ SR)

Premiér Robert Fico na medzinárodnej konferencii venovanej nezamestnanosti mladých ľudí v Berlíne 3. júla 2013 (Foto: TASR)

poľnohospodárov prostredníctvom vyššieho presunu prostriedkov z fondu pre rozvoj vidieka.

Slovensko v úzkej koordinácii s krajinami V4 aktívne prispelo k dosiahnutiu dohody o reforme Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá povedie k postupnému vyrovnávaniu rozdielov v priamych platbách medzi členskými štátmi.

Minister Miroslav Lajčák počas Národného konventu o Európskej únii v Bratislave 9. mája 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Čo sa týka štrukturálnych fondov, Slovensko v spolupráci s Rumunskom presadilo zmeny legislatívy a možnosť čerpať prostriedky určené na roky 2011 a 2012 o rok dlhšie, t. j. zabezpečilo prechod z pravidla *n+2* na *n+3*, čím znížilo riziko automatického vrátenia nevyčerpaných financií do rozpočtu EÚ.

Príprava na nové rozpočtové obdobie mala aj vnútroštátne implikácie. Slovensko v priebehu roka výrazne pokročilo s prípravou Partnerskej dohody SR s Európskou komisiou na roky 2014 – 2020, ktorá je strategickým dokumentom SR určujúcim rámec využívania finančných prostriedkov štrukturálnych fondov. SR patrila do skupiny krajín, ktoré najvýraznejšie pokročili v príprave budúcich operačných programov.

Rok 2013 bol v Európe naďalej poznačený vysokou mierou nezamestnanosti, predovšetkým mladých ľudí. Predseda vlády Robert Fico sa zúčastnil na oboch medzinárodných konferenciách na úrovni hláv štátov a vlád venovaných tejto téme – v Berlíne (3. júla) a v Paríži (12. novembra) – s cieľom nájsť rýchle a efektívne riešenie tohto citlivého problému. Prezentoval naše skúsenosti s realizáciou projektov na podporu zamestnanosti mladých z realokovaných fondov EÚ.

V roku 2012 spustila vláda dva projekty financované z realokovaných fondov na podporu zamestnanosti, z ktorých bolo do konca roku 2013 vytvorených 11 500 pracovných miest pre mladých. Vláda tiež pripravila Národný plán implementácie záruky pre mladých, ktorý pozostáva z legislatívnych opatrení a projektov.

Ďalšou prioritou SR v ekonomickej oblasti bola aktívna účasť na diskusii o budúcnosti EÚ a prehlbovaní integrácie v súvislosti s hospodárskou a fiškálnou konsolidáciou členských štátov. Slovensko v plnej miere participovalo na projekte hospodárskej a menovej únie (HMÚ), a to vo všetkých štyroch pilieroch, no v neposlednom rade aj na sociálnej dimenzii HMÚ. V oblasti bankovej únie, ktorá má preseknúť putá medzi štátmi a finančnými inštitúciami presunom zodpovednosti za reguláciu a záchranu bánk na európsku úroveň, SR presadzovala rýchly postup rokovaní o jednotnom mechanizme dohľadu a mechanizme riešenia krízových situácií, ale nie na úkor kvality. Pri diskusiách o budovaní rozpočtovej a hospodárskej únie Slovensko v záujme koordinácie štrukturálnych reforiem zdôrazňovalo nutnosť zabezpečiť, aby pripravované mechanizmy nemali negatívny vplyv na rozpočet a dlh verejných financií členských štátov.

Výkonná infraštruktúra spájajúca európske regióny je predpokladom pre fungovanie vnútorného trhu EÚ, dlhodobý hospodársky rast a zvýšenie konkurencieschopnosti. Aj preto sa SR v minulom roku aktívne zapojila do finalizácie nariadení o usmerneniach pre transeurópske siete v sektoroch dopravy, energetiky a telekomunikácií (TEN-T, TEN-E a TEN-Tele). Usmernenia vytvárajú rámec pre Projekty spoločného záujmu, medzi ktoré sa nám vďaka intenzívnemu spoločnému postupu krajín V4 podarilo presadiť aj projekty mimoriadneho významu pre SR. Slovensko rovnako zdôrazňovalo význam jadrovej energie ako dôležitej časti nášho energetického mixu.

V roku 2013 ministerstvo opätovne obnovilo činnosť Národného konventu o Európskej únii. Jeho úlohou je zapojiť do diskusií o členstve SR v EÚ a o slovenských perspektívach v nej rôzne segmenty spoločnosti a pomáhať tak formovať konsenzuálne národné pozície. V troch pracovných skupinách sa diskutovalo najmä o perspektívach v oblasti prehlbovania integrácie EÚ, hodnotilo sa 10 rokov členstva v EÚ, a napokon najmä výzva, akou je pre Slovensko prvé prevzatie predsedníctva v Rade EÚ. Aj pre konvent je to jedna z jeho prioritných tém.

V rámci komunikácie s verejnosťou v otázkach EÚ spolupracovalo ministerstvo aj so Zastúpením Európskej komisie a Informačnou kanceláriou Európskeho parlamentu v SR. Z prostriedkov programu *Partnerstvo v oblasti riadenia* sa realizovalo viacero projektov (napr. kultúrno-spoločenské podujatie ku *Dňu Európy v Košiciach*, učebnica o EÚ pre študentov stredných škôl).

Slovenská republika bude v druhej polovici roku 2016 predsedať Rade EÚ (SK PRES). V rámci prípravy na túto významnú úlohu sa už v roku 2013 vykonalo viacero nevyhnutných prípravných krokov. Medzirezortná koordinačná rada pre prípravu predsedníctva, poradný orgán vlády, zasadla trikrát. Rokovali aj príslušné medzirezortné pracovné skupiny, ktoré riešili predovšetkým otázky logistiky a rozpočtu. Vláda schválila viaceré zásadné materiály:

- Národný program vzdelávania (uznesenie 13/2013). Materiál definuje vzdelávacie aktivity pre konkrétne cieľové skupiny expertov a diplomatov, ktoré ich majú pripraviť na kvalitný výkon predsedníctva.
- Analýza výdavkov na zabezpečenie predsedníctva (uznesenie 160/2013), ktorá je základom pre prípravu rozpočtu.
- Návrh na riešenie priestorových kapacít Stáleho zastúpenia v Bruseli (uznesenie 278/2013), ktorým rieši otázku materiálno-technického zabezpečenia pre prácu znásobeného počtu diplomatov SZ v Bruseli počas predsedníctva.
- Návrh na logisticko-organizačné zabezpečenie predsedníctva (uznesenie 354/2013). Materiál definuje základné požiadavky pre približne 200 podujatí organizovaných na území SR od najvyššej politickej až po pracovnú úroveň.

Politický konsenzus, podpora a celospoločenská informovanosť je pre úspech predsedníctva kľúčová. Ministerstvo pripravilo a po schválení vládou (uznesenie 119/2013) predložilo Výboru NR SR pre európske záležitosti 13. mája prvú *Správu o stave príprav predsedníctva*. Minister Miroslav Lajčák tiež inicioval podpis spoločnej *Deklarácie parlamentných politických strán k príprave a výkonu predsedníctva*. Vedúci predstavitelia všetkých parlamentných strán sa zhodli, že predsedníctvo je predovšetkým vizitkou krajiny a nemalo by sa využívať vo vnútropolitickom súperení.

Západný Balkán

Rok 2013 v oblasti rozširovania EÚ a vývoja v regióne západného Balkánu hodnotíme pozitívne. Nemalú zásluhu na tom mala i slovenská diplomacia, pre ktorú zostáva podpora rozširovacieho procesu EÚ jednou z jej zahraničnopolitických priorít. Slovensko sa v prvom polroku sústredilo na pomoc **Chorvátsku** pri pl-

Spoločná fotografia najvyšších predstaviteľov členských štátov EÚ pri príležitosti osláv vstupu Chorvátska do Európskej únie v chorvátskom Záhrebe 1. júla 2013 (Foto: Európska únia)

není zostávajúcich podmienok prístupového procesu, aby krajina úspešne vstúpila do EÚ k 1. júlu 2013. Pred vstupom Chorvátska do EÚ sme odovzdávali skúsenosti a expertízu rezortov zahraničných vecí, obrany a vnútra, ako aj skúsenosti k začleňovaniu Chorvátska do schengenského priestoru.

Vstup Chorvátska do EÚ sa stal významným signálom krajinám regiónu a Chorvátsko je v poradí druhým štátom bývalej Juhoslávie, ktorý úspešne zvládol výzvy transformačného procesu a budovania štátu. Slovensko bolo prvou členskou krajinou EÚ, ktorá schválila prístupovú zmluvu o vstupe Chorvátska do EÚ.

Ďalším príkladom pozitívneho vývoja bola **Čierna Hora**, ktorá v prístupovom procese do EÚ úspešne otvorila ďalšie kapitoly. Najvýznamnejšími boli kapitoly 23 a 24, ktoré sa týkajú posilňovania právneho štátu. Čierna Hora sa zároveň stala najhorúcejším favoritom na vstup do NATO v ďalšej vlne rozširovania. Slovensko tejto krajine pri realizácii jej strategických zahraničných cieľov aj v roku 2013 aktívne pomáhalo na politickej a expertnej úrovni. Okrem Národného konventu, ktorý je platformou na celospoločenskú diskusiu o širších aspektoch európskej integrácie, sme sa angažovali aj v projekte informačnej kampane na podporu verejnej mienky vstupu do NATO.

Prelomovým, ba až historickým úspechom bolo prijatie tzv. *Aprílovej dohody* uzavretej v Bruseli medzi **Srbskom** a **Kosovom** v rámci procesu normalizácie vzájomných vzťahov. Dohoda mala pozitívny vplyv na rozhodnutie o otvorení prístupových rokovaní EÚ so Srbskom na decembrovej Európskej rade. Samotný dialóg demonštruje veľký transformačný potenciál EÚ, dôkazom čoho je doteraz bezprecedentný pokrok v normalizačnom procese medzi Belehradom a Prištinou. Obe strany pochopili výhody priameho dialógu, ktorý prináša prvé konkrétne výsledky prekonávajúce naše očakávania.

Východné partnerstvo

Politická a ekonomická stabilizácia regiónu, vytvorenie podmienok na jeho ďalší demokratický rozvoj i diferencované približovanie k štandardom EÚ sú primárnymi cieľmi projektu **Východného**

partnerstva. SR veľmi živo komunikovala s krajinami Východného partnerstva – minister Miroslav Lajčák navštívil Gruzínsko, Arménsko, Azerbajdžan a Moldavsko, otvoril ZÚ v Kišiňove. Minister Ukrajiny Leonid Kožara, ministerka Moldavska Natalia Gherman a Gruzínska Maia Pandžikidze navštívili Bratislavu. S azerbajdžanským a arménskym partnerom sa minister stretol na pôde OSN.

Slovensko bolo práve zásluhou svojho aktívneho pôsobenia v rámci skupiny rovnako zmýšľajúcich krajín i svojou politikou voči Ukrajine, Gruzínsku a Moldavsku jedným z hlavných aktérov pri tvorbe východného vektora Európskej susedskej politiky.

Osobitne intenzívna bola komunikácia predstaviteľov SR práve s **Ukrajinou**, jediným susedným štátom – nečlenom EÚ, kde Slovensko prirodzene podporovalo proeurópske ambície. V rámci EÚ presadzovala SR strategické nazeranie na vzťahy s Ukrajinou. Vhodne načasovanou organizáciou dvoch stretnutí Skupiny priateľov Ukrajiny v Bruseli z iniciatívy ministra Miroslava Lajčáka (v januári a októbri) na úrovni ministrov zahraničných vecí členských štátov EÚ, ktorých sa zúčastnil ukrajinský minister Leonid Kožara, sme pomáhali udržiavať priaznivú atmosféru voči Ukrajine.

Početné boli aj spoločné koordinované aktivity prezidenta Ivana Gašparoviča a jeho poľského kolegu prezidenta Bronisława Komorowského na opakovaných stretnutiach s ukrajinským prezidentom Viktorom Janukovyčom. Posledné stretnutie s V. Janukovyčom pred Vilniuskym samitom sa uskutočnilo v rámci samitu stredoeurópskych prezidentov v júni v Bratislave.

Medzníkom východnej politiky Únie bol samit Východného partnerstva koncom novembra vo Vilniuse, na ktorom boli parafované asociačné dohody o politickom pridružení a ekonomickej integrácii medzi EÚ a Moldavskom a medzi EÚ a Gruzínskom. Hoci dohoda o politickom pridružení a politickej integrácii s Ukrajinou napokon podpísaná nebola, Vilniusky samit bol úspešný v tom, že definoval ciele projektu Východného partnerstva na obdobie do nasledujúceho samitu v Rige v roku 2015. Európski lídri sa vo Vilniuse zhodli, že dohoda s Ukrajinou zostáva naďalej na stole.

Bilaterálne sa okrem intenzívnych politických kontaktov medzi Slovenskom a Ukrajinou uskutočnili aj zasadnutia všetkých troch medzivládnych komisií – pre národnostné menšiny, školstvo a kultúru, hospodársku spoluprácu a cezhraničnú spoluprácu. Úspešne zavŕšený bol projekt Národného konventu o EÚ na Ukrajine vytvárajúci jedinečnú platformu pre verejnú

O Východnom partnerstve a Vilniuskom samite diskutoval minister Miroslav Lajčák na konferencii Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku 22. októbra 2013 v Bratislave (Foto: MZVaEZ SR)

debatu o otázkach európskej integrácie na Ukrajine. Pokračovali sme v odovzdávaní transformačných a integračných skúseností prostredníctvom programu Centra pre transfer skúseností z integrácie a reforiem (CETIR) aj v prijímaní praktických opatrení na zjednodušenie vydávania víz pre občanov Ukrajiny, ktoré sa začali uplatňovať na konci roka 2012 a významne podporili zvýšenie cestovného ruchu, cezhraničnú spoluprácu a obchodnú výmenu.

Slovensko patrilo v EÚ k najaktívnejším podporovateľom eurointegračných ambícií **Moldavska**, čo sa prejavilo predovšetkým v kvalite politického dialógu počas uplynulého roka, keď SR vykonávala aj spolupredsednícku funkciu v sektorovej pracovnej skupine pre migráciu v rámci *Task Force Moldova*. Aktívni sme boli tiež v odovzdávaní transformačných a integračných skúseností prostredníctvom programu CETIR i v pokračovaní úspešného projektu Národného konventu o EÚ v Moldavsku, ktorý realizuje Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku. Tieto aktivity, ako aj rozvoj vzájomnej obchodnej výmeny, sú od polovice roka 2013 podporované aj novozriadeným Zastupiteľským úradom SR v Kišiňove.

Platforma Východného partnerstva, ktorú iniciovalo ministerstvo a manažuje ju Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku, združuje zástupcov všetkých segmentov spoločnosti – občianskej spoločnosti, štátnej správy i podnikateľskej sféry. Aj v minulom roku prispievala k definovaniu úlohy i ďalších možností pôsobenia Slovenska v regióne Východného partnerstva. Z iniciatívy ministerstva a s podporou Európskej komisie sme v novembri realizovali úspešný projekt zameraný na podporu reforiem vo väzenskom systéme východných partnerov.

Premiér Robert Fico vystúpil počas Ekonomického fóra v poľskom meste Krynica 3. septembra 2013 (Foto: Úrad vlády SR)

2 Ekonomická diplomacia

V roku 2013 sa na základe programového vyhlásenia vlády prehĺbila kompetencia rezortu aj ako koordinátora výkonu ekonomickej diplomacie.

Zriadením Rady vlády SR na podporu exportu a investícií vznikla kľúčová inštitucionálna platforma na podporu exportu a investícií a priamej interakcie medzi zástupcami štátu a podnikateľského prostredia. Rada v roku 2013 na svojich šiestich zasadnutiach prerokovala viaceré materiály strategického významu, ako napr. stratégie vonkajších ekonomických vzťahov SR, Exim banky SR, rozvoja cestovného ruchu a marketingovú stratégiu cestovného ruchu. V priebehu roku sa zároveň realizovali aj zmeny v riadení štátnych agentúr SARIO a SACR na základe záverov, ktoré Rada prijala. V zmysle záverov taktiež vznikla Rada pre strategické riadenie, koordináciu a kontrolu činností SARIO a Rada ministra dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja pre koordináciu činnosti SACR, cieľom ktorých je koordinovať zámery štátu a podnikateľskej sféry v týchto štátnych agentúrach.

Na zastupiteľských úradoch sa súčasne posilnila sieť ekonomických diplomatov, a to predovšetkým v kľúčových teritóriách z hľadiska hospodárskej spolupráce a potenciálu jej zintezívnenia: v rámci EÚ – v Prahe, Varšave, Budapešti, Paríži, Londýne, vo Viedni, a tiež v USA – vo Washingtone a New Yorku. Na základe dialógu s podnikateľskou sférou a ich požiadaviek a odporúčaní je v súčasnosti vytvorených 49 systemizovaných miest ekonomických diplomatov.

Zodpovednosť za výkon ekonomickej diplomacie prevzali vedúci zastupiteľských úradov (ZÚ) a ich úrady pracujú na adresne stanovených a projektovo orientovaných úlohách, výsledkom ktorých bolo vytvorenie tzv. zásobníka obchodných, investičných, výskumných a výrobno-kooperačných projektov

Rozšírenie možnosti využitia podporných nástrojov EÚ

V priebehu roku 2013 ministerstvo rozšírilo príležitosti pre export výrobkov a služieb slovenských subjektov prostredníctvom zverejňovania výziev na zapojenie sa do projektov nástroja predvstupovej pomoci IPA, nástroja susedskej politiky ENPI/ENI a spoločného nástroja EÚ a OECD – SIGMA.
Rezort zahraničných vecí a európskych záležitostí tiež prevzal funkciu Národného kontaktného bodu a koordinačného centra pre využívanie finančných nástrojov vonkajšej pomoci EÚ: implementačného nástroja na budovanie inštitúcií štátnej a verejnej správy Twinning a nástroja technickej asistencie a výmeny informácií TAIEX.

MZVaEZ spolu s ministerstvom hospodárstva zorganizovalo za účasti premiéra Roberta Fica a ministra hospodárstva Tomáša Malatinského stretnutie najväčších exportérov Slovenska v Bratislave 13. decembra 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

iniciovaných ZÚ, alebo projektov, do realizácie ktorých boli v máji ZÚ zapojené. Rok 2013 by sa z hľadiska ekonomickej diplomacie dal charakterizovať predovšetkým prechodom na projektovú orientáciu jej výkonu. Naďalej sa realizovalo vzdelávanie ekonomických diplomatov a diplomatov, ktorí prejavili záujem o výkon ekonomickej diplomacie formou ročného kurzu akreditovaného Ekonomickou univerzitou. Ekonomické vzdelávanie prebiehalo aj v rámci atestačného vzdelávania a predvýjazdovej prípravy diplomatov.

Rozvoj hospodárskej spolupráce a nové možnosti investovania boli témou rozhovoru premiéra Roberta Fica so španielskym kráľom Juanom Carlosom I. v Madride 23. apríla 2013 (Foto: Úrad vlády SR)

Dôležitým momentom je orientácia ekonomickej diplomacie aj na prierezové a globálne témy, ktoré majú na SR a jej občanov výrazný ekonomický dopad, ako sú energetická bezpečnosť, potravinová bezpečnosť, voda a klimatické zmeny, medzinárodná spolupráca v obrannom priemysle a podpora znalostnej ekonomiky a medzinárodnej spolupráce v oblasti vedy, výskumu a inovácií.

Príkladom významu, ktorý Slovensko prikladá rozvoju ekonomického rozmeru svojej diplomacie, bola aj pracovná návšteva predsedu vlády v Španielskom kráľovstve v apríli 2013. Podarilo sa naplniť jej hlavný cieľ, ktorým bolo zvýšiť informovanosť španielskych politických a hospodárskych subjektov o možnostiach investovania a podnikania na Slovensku. Predseda španielskej vlády navyše podporil výzvu SR po väčšej pružnosti Európskej komisie pri využívaní nevyčerpaných prostriedkov z európskych fondov na podporu budovania infraštruktúry a zamestnávanie mladých ľudí.

V roku 2013 sa rozvíjali aj vzťahy Slovenska s Dánskym kráľovstvom, Švédskym kráľovstvom a Fínskou republikou. Pre SR je obzvlášť zaujímavá perspektíva využitia skúseností severských krajín z oblasti vedy a výskumu, osobitne vývoja vyspelých technológií a ich

zavádzania do praxe v podobe inovácií. Tieto krajiny v priebehu roka 2013 navštívil minister Miroslav Lajčák, ktorý navyše v Bratislave rokoval s predsedom dánskeho parlamentu počas jeho oficiálnej návštevy SR. Okrem spolupráce v oblasti inovácií a transferu technológií sa minister so svojimi severskými partnermi dohodol aj na ďalšom rozvoji obchodno-hospodárskej spolupráce a prehlbovaní bilaterálneho politického dialógu.

Podpora diverzifikácie vývozu Slovenska na mimoeurópske trhy, najmä do krajín BRICS, ale aj Japonska a ďalších krajín juhovýchodnej Ázie, Golfského zálivu a Latinskej Ameriky, bola jednou z priorít ekonomickej diplomacie. So silným dôrazom na ekonomické témy sa uskutočnili stretnutia na úrovni predsedov vlád s Japonskom a Čínou, cesta ministra Lajčáka do Čile, Indie, Mongolska, Kórejskej republiky, cesta ministra financií do Japonska, zasadania medzivládnych komisií s Ruskom, Kazachstanom, Čínou, Indiou a Indonéziou, návštevy vysokých štátnych predstaviteľov Číny, Japonska, Singapuru, Brazílie, Austrálie a Kene.

Ministerstvu sa osvedčil aj nový mechanizmus využívania spoločných návštev viacerých vysokých predstaviteľov štátnych inštitúcií v teritóriách, kde potrebujeme podporiť slovenský export. Príkladom sú výsledky pracovných návštev štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí, hospodárstva a financií v sprievode delegácie podnikateľov v krajinách Golfského zálivu.

Jedným z úspechov ekonomickej diplomacie bolo dosiahnutie výraznejšieho posunu v prieniku slovenských firiem do ruských regiónov s veľkým potenciálom pre realizáciu budúcich projektov. Dôležitým momentom zintenzívnenia tejto spolupráce bol aj siedmy ročník slovenskej kooperačnej burzy za účasti spoločností z ôsmich ruských regiónov.

Zastupiteľské úrady SR v zahraničí spolupracovali s ministerstvom hospodárstva aj pri realizácii oficiálnych účastí Slovenska na výstavách a veľtrhoch v zahraničí. Za úspech možno považovať napr. našu účasť na medzinárodnej výstave obrannej a bezpečnostnej techniky LAAD 2013 v Riu de Janeiro, po ktorej nasledovala oficiálna návšteva ministra obrany Brazílie, alebo účasť Slovenska na

Minister Miroslav Lajčák a minister zahraničných vecí Kórejskej republiky Yun Byung-se podpisujú medzivládnu dohodu o vedecko-technickej spolupráci a memorandum o porozumení medzi rezortmi diplomacie, 24. novembra 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Štátny tajomník Peter Burian na stretnutí s námestníkom Ministerstva obchodu Čínskej ľudovej republiky Wangom Shouwenom, 26. septembra 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

medzinárodnom veľtrhu FIHAV v Havane, kde bolo rozpracovaných viacero konkrétnych kontraktov.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí spoločne s ministerstvom hospodárstva (MH SR) aktívne využívalo aj mechanizmus zmiešaných medzivládnych a medzirezortných komisií pre hospodársku spoluprácu. Ich súčasťou boli podnikateľské misie, prezentácie a hlavne stretnutia slovenských podnikateľov so zahraničnými partnermi. Minister M. Lajčák viedol v roku 2013 rokovanie medzivládnej komisie s Ruskou federáciou a ministerstvo spolupracovalo s MH SR pri príprave podobných rokovaní s Ukrajinou, Bieloruskom, Indonéziou, Čínou, Mongolskom, Vietnamom, Indiou a Kazachstanom a pri organizovaní sprievodných podnikateľských fór. Pozornosť bola venovaná aj rozvoju spolupráce vo formáte 16 krajín strednej a východnej Európy s Čínou, ktorá otvára nové možnosti obchodnej, investičnej a regionálnej spolupráce a spolupráce v oblasti cestovného ruchu s využitím preferenčného úveru na podporu spoločných projektov. Slovenská strana predložila návrhy na približne 20 projektov.

V gescii sekcie pre hospodársku spoluprácu sa realizovalo 13 odborných seminárov, štyri medzinárodné konferencie a osem ekonomicky orientovaných zahraničných pracovných ciest vysokých predstaviteľov rezortu s účasťou podnikateľov, ktoré smerovali do Ruskej federácie,

Rozšírenie ponuky portálu pre podnikateľov

V roku 2013 sa zlepšil verejný prístup k informáciám zo zastupiteľských úradov SR úpravou webovej stránky ministerstva a rozšírením jeho portálu *Podnikajme v zahraničí* o nové informačné sekcie: EÚ pre podnikateľov a verejnú správu s informáciami o možnostiach zapojenia sa do projektov EÚ, informácie o verejných obstarávaniach v zahraničí a v medzinárodných organizáciách. Zaviedli sme vydávanie týždenníka *Ekonomické aktuality zo zahraničia*, ktorý sa elektronicky rozosiela zástupcom podnikateľskej verejnosti a jednotlivým firmám, zastupiteľským úradom, honorárnym konzulom a pod. (v súčasnosti viac ako 1 000 adresátom).

krajín južného Kaukazu, juhovýchodnej Ázie, Golfského zálivu a Latinskej Ameriky.

Medzinárodné ekonomické organizácie

V oblasti medzinárodných ekonomických organizácií a finančných inštitúcií sa SR zamerala na hľadanie spôsobov prekonania krízy v záujme hospodárskeho rastu, vyššej zamestnanosti a konkurenčnej schopnosti.

Angažovanosť Slovenska v **Organizácii pre hospodársku spoluprácu a rozvoj** spočívala v hľadaní a prijímaní protikrízových opatrení vedúcich ku konsolidácii verejných financií, zvyšovaniu zamestnanosti a pod. Slovensko sa 17. septembra stalo členom Výboru pre rozvojovú pomoc, ktorý umožňuje zefektívniť systém poskytovanej rozvojovej pomoci.

V rámci rokovaní na pôde **Svetovej obchodnej organizácie** sa Slovensko aktívne podieľalo na dodržiavaní princípu rovnakého alebo preferenčného prístupu slovenského exportu na tretie trhy. Počas 9. ministerskej konferencie na Bali sa podarilo uzatvoriť problematiku uľahčovania obchodu ako jedného z pilierov multilaterálnych rokovaní k agende z Dohy.

V rámci **Svetovej banky** sa SR sústredila na rokovania k úrovni budúceho zastúpenia Slovenska v banke na roky 2014 – 2024. Bola schválená Dohoda o pôžičke medzi SR a **Medzinárodným menovým fondom** na obdobie štyroch rokov, čím sa Slovensko podieľa na upevnení disponibilných zdrojov MMF a globálnej finančnej a ekonomickej stability. V rámci zapájania subjektov SR do projektov **Európskej banky pre obnovu a rozvoj** sa uskutočnil seminár zameraný na verejné obstarávanie pre poskytovanie dodávok tovarov a služieb pre projekty spolufinancované zo strany EBOR.

Na Slovensku bol zorganizovaný workshop zástupcov podnikateľského sektora SR a EBOR, ktorý identifikoval hlavné problémy a ich možné riešenia v oblasti exportného financovania a podpory rozvoja obchodu a zahraničných investičných aktivít. V **Európskej investičnej banke** SR usilovala o zvýšenie úverového portfólia v oblasti podpory zamestnanosti mladých a financovania malých a stredných podnikov.

Energetická bezpečnosť

Prioritou uplynulého roka bolo vytvoriť spoločný energetický trh EÚ, zabezpečiť preň konkurencieschopné dodávky energií a redukovať škodlivé emisie. Vzhľadom na prepojený charakter energetického systému je regionálna spolupráca kľúčovým predpokladom realizácie tejto ambície. Dňa 17. apríla bolo schválené nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o usmerneniach pre transeurópsku energetickú infraštruktúru, ktorým sa udeľuje priorita strategickým transeurópskym koridorom a oblastiam energetickej infraštruktúry. Považujeme za úspech, že do priebežného zoznamu sa podarilo zaradiť pre Slovensko strategicky dôležité projekty severo-južného plynárenského koridoru a severo-južných prepojení v oblasti elektroenergetiky a ropy. Dobudovanie chýbajúcich prepojení energetickej infraštruktúry SR s Maďarskom, Poľskom, Rakúskom a rozšírenie kapacity ropovodu Adria nám umožní diverzifikovať dodávku energií, využívať kapacity nekonvenčných zdrojov a posilní stabilitu európskeho energetického trhu.

Napriek eminentnej snahe diverzifikovať zdroje a trasy energetických dodávok je existujúca infraštruktúra a regionálne iniciatívy aj naďalej pre nás pilierom energetickej bezpečnosti. Počas roka prebiehali rokovania Eustream s Ukrajinou o využívaní existujúcej infraštruktúry reverzným režimom.

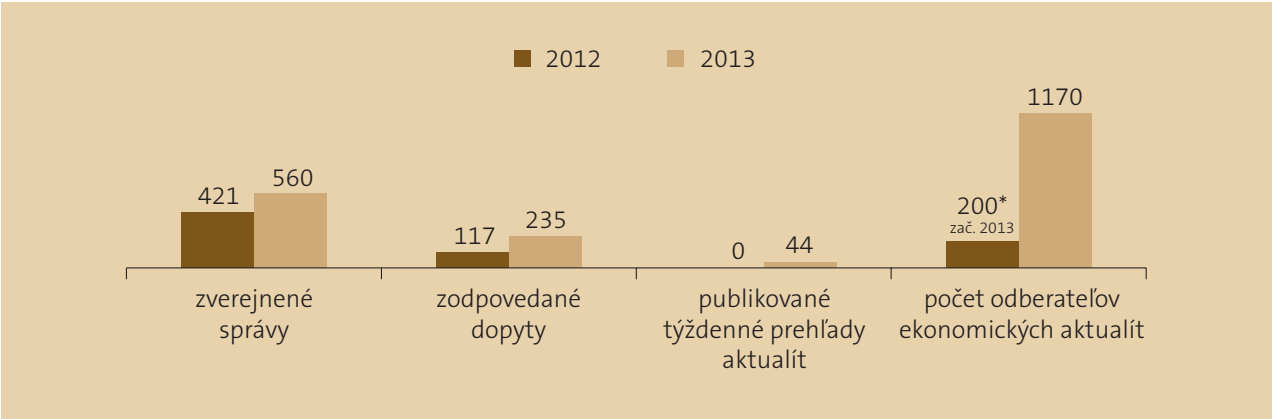

Prehľad aktivít Podnikateľského centra v roku 2013

18. stredoeurópsky samit hláv štátov v Bratislave 13. júna 2013
(Foto: Kancelária prezidenta Slovenskej republiky/Marián Garaj)

3 Susedské vzťahy, regionálna a bilaterálna spolupráca

V roku 2013 sme zaznamenali zvýšenie počtu návštev, stretnutí a prijatí sprevádzaných kultúrnymi aktivitami, ktoré sa niesli v znamení 20. výročia vzniku samostatnej Slovenskej republiky a v duchu slávnostného pripomenutia 20. výročia nadviazania diplomatických vzťahov.

Jedným z kľúčových zahraničnopolitických podujatí v SR bol **18. samit prezidentov krajín strednej, východnej a juhovýchodnej Európy (12. – 13. júna)**. Svojím rozsahom bol najdôležitejšou politickou udalosťou v 20-ročných dejinách nezávislej Slovenskej republiky. Pozvanie prezidenta prijalo 18 hláv štátov. To zároveň predstavovalo najvyššiu účasť počas 20 rokov konania tohto samitu vôbec. Boli to predseda predsedníctva Bosny a Hercegoviny a prezidenti Albánska, Bulharska, Českej republiky, Čiernej Hory, Estónska, Chorvátska, Macedónska, Maďarska, Moldavska, Litvy, Lotyšska, Poľska, Rakúska, Rumunska, Slovinska, Srbska a Ukrajiny. Podujatia sa zúčastnili aj predseda Európskej rady a vrcholná predstaviteľka Kosova pri zachovaní pozície SR k jeho nezávislosti. Účastníci samitu sa venovali pokrízovej obnove regiónu, potrebe sociálneho konsenzu pri prehlbovaní integrácie, potrebe aktívnej politiky na trhoch práce ako prevencii nezamestnanosti osobitne mladých ľudí. V kontexte deklarovanej podpory procesu rozširovania bolo mimoriadnou skutočnosťou, že práve v Bratislave na tomto samite po prvý raz v multilaterálnom rámci sedeli za jedným stolom predstavitelia Belehradu a Prištiny, čo slúži ako model pri ďalších stretnutiach.

V rámci **Vyšehradskej skupiny** sa aj naďalej posilňovalo strategické partnerstvo štátov strednej Európy v prioritných oblastiach, akými sú vnútorná kohézia, energetická bezpečnosť, dopravná infraštruktúra a obranná politika. Predsedovia vlád krajín V4 v júni schválili cestovnú mapu na vytvorenie regionálneho trhu s plynom. V oblasti dopravnej a energetickej infraštruktúry realizovali krajiny V4 projekty severo-južného prepojenia v regióne. Ministri zahraničných

Stretnutie predstaviteľov V4, EÚ a ministrov zahraničných vecí štátov Východného partnerstva v Krakove 17. mája 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Minister Miroslav Lajčák vystúpil na konferencii 20 rokov samostatných diplomacií Slovenskej a Českej republiky v Prahe 21. februára 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

vecí krajín V4 nad rámec pravidelných stretnutí na okraj bezpečnostnej konferencie GLOBSEC v apríli v Bratislave prijali spoločnú deklaráciu *Za efektívnejšiu a silnejšiu spoločnú bezpečnostnú a obrannú politiku EÚ*.

Počas ročného slovenského predsedníctva v Medzinárodnom vyšehradskom fonde (MVF) (1. januára – 31. decembra 2013) bolo okrem 12 zasadnutí Rady veľvyslancov MVF a siedmich zasadnutí Konferencie ministrov zahraničných vecí MVF v rámci rozpočtu 7 mil. eur schválených vyše 350 projektov mimovládnych organizácií z krajín V4 a viac ako 100 štipendií pre študentov z regiónu V4, krajín západného Balkánu a Východného partnerstva.

Jedným z výsledkov stretnutia ministra Miroslava Lajčáka s českým rezortným kolegom Janom Kohoutom je dohoda, na základe ktorej môžu od 1. augusta 2013 žiadať občania Libanonu o víza na Slovensko na zastupiteľskom úrade ČR (Foto: MZVaEZ SR)

Česko

Nadštandardné vzťahy s Českou republikou sa premietli do úzkej a korektnej bilaterálnej spolupráce, ako aj do koordinácie aktivít v rámci multilaterálnych vzťahov a spoločných postupov pri presadzovaní záujmov v rámci V4 a EÚ. Vzájomné vzťahy sa vyznačovali vysokou frekvenciou bilaterálnych kontaktov a ich výnimočnosť podčiarkli tiež podujatia k 20. výročiu vzniku samostatných republík – pražské konferencie *Česi a Slováci – 20 rokov spolupráce samostatných štátov a ich pôsobenie v EÚ a NATO* a *20 rokov samostatnej českej a slovenskej diplomacie*. Významným krokom v oblasti spolupráce vo vzdelávaní bol podpis *Zmluvy o vzájomnom uznávaní rovnocennosti dokladov o vzdelaní vydávaných v SR a ČR* na úrovni predsedov vlád oboch krajín v novembri 2013.

Poľsko

Dlhodobo deklarované strategické partnerstvo s Poľskou republikou potvrdili závery prvého spoločného rokovania vlád v marci 2013 v Poprade, ktorými sú predovšetkým dobudovanie cezhraničnej dopravnej a energetickej infraštruktúry a spoločná prihláška na ZOH 2022. Ako súčasť plnenia záverov

v projekte výstavby prepojenia plynových sústav bola v novembri podpísaná bilaterálna medzivládna dohoda o spolupráci pri implementácii projektu plynovodu prepájajúceho poľskú a slovenskú prepravnú sieť. Poľský olympijský výbor podal v novembri oficiálnu prihlášku na zorganizovanie spoločných ZOH 2022 v Krakove a Tatrách. Dobrou správou pre ďalší rozvoj bilaterálnych vzťahov, vrátane ekonomickej dimenzie, je novembrové začatie stavby diaľničného úseku D3 Svrčinovec – Skalité.

Maďarsko

Po deviatich rokoch sa uskutočnila oficiálna návšteva prezidenta SR v Maďarsku, ktorá potvrdila a konsolidovala smerovanie vzájomnej spolupráce zameranej na rozsiahlu pozitívnu a pragmatickú agendu a na posilňovanie spoločných záujmov.

Taktiež sa realizovalo aj prvé spoločné rokovanie predstaviteľov vlád oboch krajín zamerané na rozvoj spoločných projektov v oblasti infraštruktúry a cezhraničnej spolupráce s cieľom zintenzívniť využívanie finančných prostriedkov z fondov EÚ. Obe strany sa dohodli na realizácii 25 projektov v oblasti dopravných prepojení a pokračovala intenzívna spolupráca zameraná na sektor energetiky. Pokračoval aj dialóg medzi právnymi expertmi k otázke štátneho občianstva.

Rakúsko

Rok 2013 sa niesol v znamení 20. výročia nadviazania diplomatických vzťahov aj medzi Slovenskom a Rakúskom. Už v januári sa začal návštevou predsedu vlády Roberta Fica vo Viedni, kde rokoval so spolkovým prezidentom, predsedníčkou parlamentu a spolkovým kancelárom, a tiež navštívil Rakúsku hospodársku komoru. Symbolickým zavŕšením aktivít bolo neformálne stretnutie prezidentov v Slovenskom Grobe, ako aj ďalšia pracovná návšteva premiéra vo Viedni v novembri. S Rakúskom sme debatovali najmä o tom, ako využiť potenciál nášho susedstva a našich rozvinutých hospodárskych vzťahov.

Počas spoločného rokovania predstaviteľov vlád Slovenska a Maďarska bolo podpísaných niekoľko memoránd o spolupráci a porozumení, 2. júla 2013
(Foto: Úrad vlády SR)

Témami prvého spoločného rokovania vlád Slovenska a Poľska, ktoré sa uskutočnilo v Poprade, boli problematika energetiky, cezhraničnej dopravnej infraštruktúry a kandidatúry na ZOH 2022, 27. marca 2013
(Foto: Úrad vlády SR)

Bilaterálna spolupráca

Okrem hľadania spoločných stanovísk či prienikov v rozdielnych postojoch k jednotlivým bodom európskej agendy dominovali dvojstranným rokovaniam SR s partnermi EÚ témy ako prekonávanie dôsledkov ekonomickej krízy, opatrenia proti nezamestnanosti, podpora vzájomného obchodu a investícií či spolupráca pri rozvoji vedy, výskumu a inovácií. Bezpečnostné hrozby a riziká, ale aj rozširovanie NATO boli témou dialógu s USA, reštartovanie hospodárskej spolupráce dominovalo rozhovorom s Ruskom.

Jedným z vrcholných stretnutí a súčasne vyvrcholením doterajších slovensko-francúzskych vzťahov v 20. roku výročia ich nadviazania bola októbrová návšteva prezidenta **Francúzskej republiky** Françoisa Hollanda v SR. Bola to historicky prvá návšteva od vzniku samostatnej SR. Stretnutia F. Hollanda so všetkými

najvyššími ústavnými činiteľmi SR potvrdili strategické partnerstvo medzi oboma krajinami v oblasti zahraničnopolitického dialógu, ekonomiky, energetiky, obrany, kultúry, vedy a školstva popísané už v roku 2008. Konkrétnym prejavom tohto partnerstva bol aj okrúhly stôl expertov za spolupredsedníctva R. Fica a F. Hollanda venovaný perspektívam spolupráce vo vede a výskume, energetike a udržateľnému rozvoju miest. V prítomnosti prezidentov bol podpísaný nový *Akčný plán slovensko-francúzskeho partnerstva na roky 2013 – 2018*, ktorý za slovenskú stranu podpísal minister M. Lajčák. Perspektívy budúcej spolupráce pomohli zadefinovať už predchádzajúce stretnutia predsedu vlády R. Fica s francúzskym prezidentom F. Hollandom a predsedom vlády Jeanom-Marcom Ayraultom v Paríži v apríli 2013.

Nemecko vníma Slovensko i napriek absencii spoločnej hranice ako svoju „susednú“ krajinu. Tejto blízkosti zodpovedala úroveň vzájomných vzťahov aj v roku 2013. Predseda vlády v priebehu roka vykonal niekoľko pracovných návštev Nemecka. Okrem účasti na medzinárodnej konferencii venovanej zamestnanosti mladých navštívil strojársky veľtrh Hannover Messe kvôli podpore rozvoja slovensko-nemeckého obchodu. Opakovane navštívil Nemecko aj minister M. Lajčák. V januári rokoval s rezortným partnerom, s ktorým si pripomenul 20. výročie vzniku SR a nadviazanie diplomatických vzťahov, a opakovane diskutoval s poradcom nemeckej kancelárky pre zahraničnú politiku na aktuálne zahraničnopolitické a európske témy. V parlamentnej dimenzii rozvoja slovensko-nemeckých vzťahov bola v roku 2013 najvýznamnejšou pracovná návšteva predsedu Spolkového snemu Norberta Lammerta v SR na pôde NR SR. Význam politických stretnutí koreluje

Štátny tajomník Peter Javorčík otvoril druhé zasadnutie Slovensko-nemeckej reflexnej skupiny, 22. marca 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Francúzsky prezident François Hollande vyzdvihol počas oficiálnej návštevy SR dvadsaťročnú cestu Slovenska v ére samostatnosti, 29. októbra 2013 (Foto: Kancelária prezidenta Slovenskej republiky/ Marián Garaj)

aj s vedúcou pozíciou Nemeckej spolkovej republiky v zahraničnom obchode SR.

Intenzívna spolupráca a politický dialóg so **Spojenými štátmi americkými**, strategickým partnerom SR, vyvrcholil v uplynulom roku rokovaním predsedu vlády s prezidentom USA Barackom Obamom a viceprezidentom Josephom Bidenom v Bielom dome 21. novembra.

Najvyšší predstavitelia USA ocenili pripravenosť Slovenska preberať čoraz väčšiu zodpovednosť za medzinárodné dianie, dôkazom čoho je slovensko-americká spolupráca v Afganistane pri budovaní afganských bezpečnostných síl, rovnako ako intenzívny dialóg – prostredníctvom EÚ a na pôde NATO – v takých významných globálnych otázkach, akými sú kríza v Sýrii, jadrový program Iránu a blízkovýchodný mierový proces. V súlade s dlhodobými prioritami pokračovala slovenská diplomacia v dialógu s USA presadzovaním ďalšieho

rozširovania NATO o krajiny západného Balkánu a úzkej koordinácie EÚ s USA pri podpore približovania sa krajín východnej Európy k EÚ.

V hospodárskej oblasti došlo k zintenzívneniu slovensko-americkej spolupráce v oblasti podpory rozvoja inovácií, vedy, výskumu a znalostnej ekonomiky v SR, k čomu prispela aj návšteva ministra Miroslava Lajčáka v Cambridgeskom inovačnom centre v Bostone začiatkom novembra. Novú dynamiku do slovensko-amerických vzťahov priniesol začiatok rokovaní o vytvorení zóny voľného obchodu medzi EÚ a USA v rámci Transatlantického obchodného a investičného partnerstva.

V rámci zahraničnopolitickej stratégie bolo pre SR dôležité napĺňanie cieľov v oblasti posilňovania strategického partnerstva Európskej únie a **Ruskej federácie**.

Slovensko sa zasadzovalo za vytváranie vyvážených vzťahov medzi EÚ a Ruskou federáciou, zameraných na dosiahnutie obojstranne výhodných podmienok v hospodársko-ekonomických, ale aj bezpečnostných otázkach. V marci sa aktivizovala činnosť Medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu tak, aby sa stala moderným, dynamickým a funkčným mechanizmom rozvoja pragmatickej, konštruktívnej a na výsledky zameranej obchodno-ekonomickej spolupráce s Ruskom.

V Moskve sa pod vedením podpredsedov vlád Slovenskej republiky Miroslava Lajčáka a Ruskej federácie Dmitrija Rogozina konalo 16. zasadanie Medzivládnej komisie pre hospodársku a vedecko-technickú spoluprácu. Minister M. Lajčák sa počas návštevy stretol aj s rezortným kolegom Sergejom Lavrovom, 4. – 5. marca 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Slovenská delegácia na stretnutí s americkým prezidentom Barackom Obamom v Bielom dome, 21. novembra 2013 (Foto: TASR)

Slovenský vojak zneškodňuje výbušninu blízko leteckej základne v Kandaháre v Afganistane
(Foto: ISAFmedia)

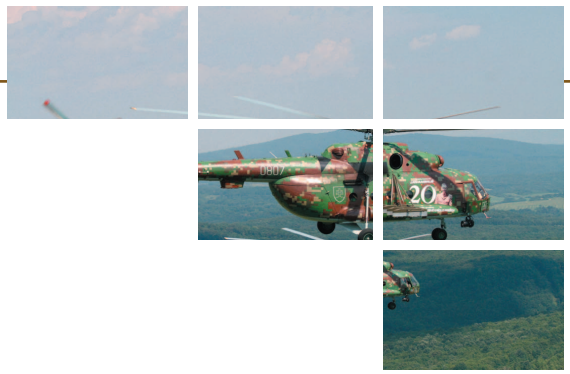

4 Bezpečný a demokratický svet

20 rokov v OSN

V priebehu dvoch dekád sa spolupráca Slovenska a Organizácie Spojených národov (OSN) posilňovala a prehlbovala tak, ako sa upevňovalo samotné postavenie Slovenska ako stabilného demokratického štátu a spoľahlivého, proaktívneho partnera na medzinárodnej scéne.

Vďaka dôvere partnerov bolo Slovensko zvolené do všetkých dôležitých orgánov OSN, čo mu umožnilo ešte efektívnejšie presadzovať hodnoty organizácie vo všetkých troch hlavných pilieroch jej práce – mier a bezpečnosť, ľudské práva a rozvoj. Slovensko preukázalo svoju oddanosť zachovávaniu medzinárodného mieru a bezpečnosti počas členstva v Bezpečnostnej rade OSN v rokoch 2006 – 2007, pokroku v presadzovaní ľudských práv počas členstva v Rade OSN pre ľudské práva v rokoch 2008 – 2011 a posilňovaniu rozvojovej agendy počas členstva a následného predsedníctva v Hospodárskej a sociálnej rade OSN v rokoch 2010 – 2012. Slovensko taktiež podporilo vedecké, vzdelávacie a kultúrne projekty celosvetového významu nielen ako člen, ale aj ako podpredseda Výkonnej rady UNESCO v rokoch 2009 – 2013.

Slovensko spolu s ďalšími krajinami EÚ prispelo k prijatiu *Zmluvy o obchodovaní so zbraňami* na pôde OSN. Zmluva definuje prísnejšie pravidlá pre obchodovanie so zbraňami v globálnom meradle a dôslednú kontrolu legálneho obchodu v záujme predchádzania rizikám jeho nelegálneho využívania vrátane teroristických aktivít a nekontrolovaného hromadenia zbraní. Slovensko zmluvu podpísalo 10. júna a jej ratifikácia sa očakáva v roku 2014.

SR v OBSE

V roku 2013 sa Slovensko na poste predsedu Ekonomicko-environmentálneho výboru Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE) zameralo na ekonomicko-environmentálnu dimenziu a energetickú bezpečnosť. Na základe slovenskej iniciatívy prijala Ministerská rada OBSE v decembri rozhodnutie o ochrane energetických rozvodných sietí pred dôsledkami prírodných nešťastí a zlyhania ľudského faktora. Vysoká angažovanosť SR v tejto oblasti vyplynula z veľkej závislosti krajiny na dovoze energonosičov a z nepriaznivých skúseností z obdobia plynovej krízy. V spolupráci s partnerskými krajinami sa SR podarilo túto tému pevne ukotviť v agende OBSE.

V rámci OBSE sa Slovensko ďalej zasadilo aj za zachovanie autonómneho postavenia Úradu OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) a potlačenie úsilia niektorých štátov oslabiť metodiku monitoringu volieb. Slovensko vyslalo ôsmich krátkodobých volebných pozorovateľov do volebných pozorovateľských misií OBSE/ODIHR v Albánsku, Arménsku, Azerbajdžane, Gruzínsku a Macedónsku.

Počas recepcie pri príležitosti 20. výročia vzniku SR v New Yorku generálny tajomník OSN Pan Ki-mun pozitívne hodnotil úsilie slovenskej diplomacie pri koordinácii snáh medzinárodného spoločenstva v oblastiach, ktoré prekonávajú následky konfliktov, New York 9. – 11. júna 2013
(Foto: MZVaEZ SR)

Minister Miroslav Lajčák a generálny riaditeľ Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu Yukio Amano počas oficiálnej návštevy Slovenska v októbri 2013
(Foto: MZVaEZ SR)

V rámci Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPWC), ktorá bola v roku 2013 ocenená Nobelovou cenou za mier, poskytlo Slovensko finančný príspevok 100 000 eur na likvidáciu chemických zbraní v Sýrii. Naďalej pokračovala aj činnosť školiaceho strediska v Zemianskych Kostoľanoch pri výcviku inšpektorov OPWC.

Aktívny partner v NATO

Pre kvalitu vonkajšieho bezpečnostného prostredia Slovenskej republiky bolo aj v roku 2013, popri členstve v EÚ, rozhodujúce jej členstvo v Severoatlantickej aliancii (NATO).

V otázkach ďalšieho smerovania Severoatlantickej aliancie sa Slovensko usilovalo o zachovanie jej dostatočnej angažovanosti v geograficky blízkom okolí, predovšetkým na západnom Balkáne a vo východnej Európe. Podporilo tiež rozvoj nových iniciatív Aliancie, ako napr. schopnosť poskytnúť pomoc pri budovaní obranných štruktúr v tých krajinách, ktoré to aktuálne potrebujú a prejavia záujem. Slovensko pritom ponúklo svoje skúsenosti, ktoré nadobudlo v oblasti reformy bezpečnostného sektora v rámci OSN.

Slovensko zároveň pokračovalo v aktívnom presadzovaní politiky otvorených dverí. V rámci prípravy samitu NATO, ktorý sa bude konať v septembri 2014 vo Veľkej Británii, patrilo Slovensko medzi iniciátorov rozhodnutia vypracovať do leta 2014 čo najobjektívnejšie hodnotenie pokroku Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Macedónska a Gruzínska ašpirujúcich na členstvo. Na základe tohto hodnotenia členské štáty Aliancie rozhodnú o prípadných ďalších krokoch pri jej rozširovaní.

Spoločná fotografia z 20. zasadnutia Ministerskej rady OBSE v Kyjeve 5. decembra 2013
(Foto: Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe)

Stretnutie ministrov zahraničných vecí členských štátov NATO v decembri 2013 (Foto: NATO)

Pri angažovaní sa Aliancie na západnom Balkáne Slovenská republika dbala na to, aby sily NATO v Kosove (KFOR) naďalej plnili úlohy v zmysle svojho mandátu daného rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/1999. Prípadná zmena rozsahu ich nasadenia má byť podľa Slovenska založená jedine na vývoji bezpečnostnej situácie v regióne.

Kontaktná ambasáda NATO v Srbsku

V roku 2013 začalo veľvyslanectvo SR v Belehrade vykonávať dvojročný mandát vo funkcii kontaktnej ambasády NATO v Srbsku. Slovenské aktivity sa sústredili najmä na zvyšovanie informovanosti srbskej verejnosti o Aliancii, ako aj na spoluprácu medzi NATO, Slovenskom a Srbskom. Jednou z nich bola podpora organizácie 2. ročníka medzinárodnej konferencie *Belehradské bezpečnostné fórum* v septembri 2013. V srbských médiách taktiež rezonovala séria diskusií slovenských expertov so srbskou verejnosťou pod názvom *Partnership Tour*, v ktorých sa prezentovali slovenské skúsenosti zo spolupráce, integrácie a členstva v NATO. Projekt bol realizovaný v spolupráci so Slovenskou atlantickou komisiou. Slovensko tiež prispelo do dvoch zvereneckých fondov NATO zameraných na likvidáciu prebytočnej munície v Srbsku 18 446 eurami a na redukciu rizík korupcie v bezpečnostnom sektore 20 000 eurami.

Aj o aktivitách slovenského veľvyslanectva v Belehrade, ktoré pôsobí ako kontaktná ambasáda NATO, sa rozprával minister Miroslav Lajčák počas stretnutia so srbským partnerom Ivanom Mrkićom v Bratislave 22. januára 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Vysoká predstaviteľka Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku Catherine Ashton s iránskym ministrom zahraničných vecí Javadom Zarifom počas rokovaní E3 + 3 a Iránu v novembri 2013 v Ženeve (Foto: Európska služba pre vonkajšiu činnosť)

Účasť v medzinárodnom krízovom manažmente

Pri budovaní bezpečného a stabilného medzinárodného prostredia Slovensko aktívne prispievalo do operácií a misií medzinárodného krízového manažmentu pod vedením NATO, EÚ a OSN.

Prioritou v tejto oblasti bola účasť na operácii Medzinárodných bezpečnostných a asistenčných síl (ISAF) pod vedením NATO v Afganistane. V súlade s plánovaným ukončením tejto operácie ku koncu roka 2014 Slovensko priebežne prispôsobovalo svoj príspevok jej meniacim sa potrebám, čo malo za následok prechodné zníženie počtu vyslaných vojakov z cca 350 na približne 220. Zároveň však Ozbrojené sily SR (OS SR) pripravili a začali realizovať kvalitatívnu zmenu, v rámci ktorej boli na obdobie od januára do decembra 2014 do Afganistanu vyslané sily zamerané na podporu a výcvik v oblasti špeciálnych operácií v počte 78 osôb.

Na odhodlaní SR aj naďalej sa aktívne podieľať na výcviku a vzdelávaní afganských bezpečnostných síl, aby boli čo najskôr schopné samostatne zaisťovať bezpečnosť vo svojej krajine, sa nepodpísal ani fakt, že v júli a decembri v Afganistane pri plnení služobných povinností zahynuli traja príslušníci OS SR. Slovensko bolo v roku 2013 vôbec prvý raz konfrontované s fatálnymi následkami teroristických útokov, ktorých obeťami sa stali okrem vojakov v Afganistane aj slovenskí horolezci v Pakistane. Slovensko vyjadrilo odhodlanie zapojiť sa aj do pripravovanej novej, rozsahom menšej výcvikovej a asistenčnej misie NATO v Afganistane po roku 2014. Na príprave tejto misie sa Slovenská republika aktívne podieľala, pričom okrem iného zdôrazňovala potrebu jej silného právneho rámca.

Okrem problematiky ďalšej stabilizácie a rozvoja Afganistanu participovala SR aj na hľadaní riešenia pre pokračujúci vnútorný konflikt v Sýrii a na diskusii v rámci EÚ o jadrovom programe Iránu. V oboch týchto, ako aj ďalších podobných prípadoch sa Slovensko prihováralo za využitie všetkých dostupných nástrojov efektívneho multilateralizmu a dôsledné preferovanie politických riešení pred silovými.

Aj v prípade iránskeho jadrového programu sme vystupovali vždy v súlade so spoločnou pozíciou EÚ. Privítali sme zvýšenú ústretovosť Iránu v oblasti jeho jadrovej politiky a úspešnú angažovanosť vysokej predstaviteľky EÚ C. Ashtonovej na novembrových rokovaniach v Ženeve. Zároveň sme deklarovali pripravenosť rozvíjať bilaterálne vzťahy s Iránom v nesankcionovaných oblastiach.

Slovenská republika rozhodne odsúdila akékoľvek použitie chemických zbraní v sýrskom a v iných konfliktoch, a preto privítala dosiahnutie dohody

o likvidácii sýrskych chemických zbraní a zariadení na ich výrobu. Na *Ženevskej konferencii* I podporilo Slovensko hľadanie mierového východiska z konfliktu s plným rešpektovaním spoločnej pozície krajín EÚ. Slovensko sa aktívne podieľalo aj na riešení humanitárnej krízy v Sýrii.

Spoločná bezpečnostná a obranná politika EÚ

V roku 2013 Slovenská republika aktívne prispievala do diskusií o rozvoji Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) EÚ, ako aj do budovania jej krízového manažmentu. V rámci toho presadzovala čo najužšiu spoluprácu medzi EÚ a NATO na báze komplementárnosti. Podporovala hľadanie finančne čo najefektívnejších spôsobov budovania obranných kapacít v rámci iniciatív „združovania a spolupráce" EÚ, resp. „inteligentnej obrany" NATO, pričom sa zasadzovala o maximálne využitie potenciálu regionálnej spolupráce. V roku 2013 pokračovali práce na vytvorení Bojovej skupiny EÚ krajín V4, ktorá bude v pohotovosti v prvom polroku 2016.

V decembri sa v Bruseli uskutočnilo zasadnutie Európskej rady o bezpečnosti a obrane, ktoré určilo ďalšie strategické smerovanie SBOP EÚ. Slovenská republika sa pri príprave tohto zasadnutia sústredila na posilnenie obrannej spolupráce medzi EÚ a NATO; podporu malých a stredných podnikov obranného priemyslu; posilnenie zapojenia partnerských krajín do spolupráce v rámci SBOP a formulovanie praktických krokov, ktorými sa závery Európskej rady postupne uvedú do praxe.

Medzi témy, ktoré Slovensko v roku 2013 zviditeľňovali aj v globálnom meradle, patrila aj naďalej reforma bezpečnostného sektora (RBS). Slovensko sa v nej v rámci OSN angažuje už od roku 2006, v súčasnosti najmä z pozície stáleho spolupredsedu Skupiny priateľov RBS, ktorá vznikla práve vďaka slovenskej iniciatíve. Na podporu tejto témy bolo v marci Slovensko spolu so Ženevským centrom pre demokratickú kontrolu ozbrojených síl (DCAF) spoluorganizátorom seminára na vysokej úrovni o budúcej úlohe OSN v reforme bezpečnostného sektora v Úradovni OSN v Ženeve. V novembri Slovensko organizovalo zasadnutie Skupiny priateľov RBS v OSN v New Yorku. Na tomto stretnutí bola prediskutovaná aj čerstvo zverejnená druhá správa generálneho tajomníka OSN o reforme bezpečnostného sektora, ktorá viackrát priamo ocenila slovenské aktivity pri podpore rozvoja tejto témy.

Účasť na operáciách a misiách medzinárodného krízového manažmentu k 1. januáru 2014

Misia	Oblasť pôsobenia	Počet príslušníkov OS SR	Počet civilných expertov, rezort
NATO			
ISAF (International Security Assistance Force)	Afganistan	289	
OSN			
UNFICYP (United Nations Peacekeeping Force in Cyprus)	Cyprus	157	2, MV SR
UNTSO (United Nations Truce Supervision Organization)	Egypt a Sýria	2	
EÚ			
EUFOR ALTHEA (European Union Force Althea)	Bosna a Hercegovina	36	
EUPOL (European Union Police Mission)	Afganistan		2, MV SR
EUMM (European Union Monitoring Mission)	Gruzínsko	1	2, MV SR 1, MZVaEZ SR
EULEX (European Union Rule of Law Mission)	Kosovo		6, MV SR
EUBAM (European Union Border Assistance Mission)	Moldavsko a Ukrajina		3, MV SR 1, MF SR
EUPOL COPPS (European Union Co-ordinating Office for Palestinian Police Support)	Palestínske územia		1, MV SR
OBSE			
Centrum OBSE v Biškeku	Kirgizsko		1, MV SR
Spolu		485	19

Prostredníctvom rozvojových a humanitárnych aktivít pôsobila SR takmer v 20 krajinách, v ktorých implementovala viac ako 400 projektov (Foto: Halánová/Laurinc)

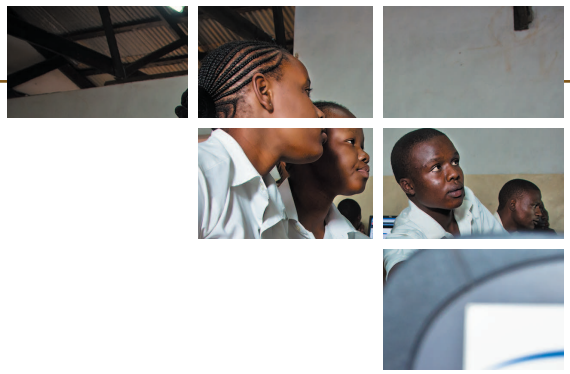

5 Rozvojová spolupráca

Rok 2013 sa v oblasti rozvojovej spolupráce niesol v znamení napĺňania záväzkov na dosiahnutie udržateľného rastu a vytváranie demokratických inštitúcií v partnerských krajinách. Slovenská rozvojová spolupráca oslávila 10 rokov a za toto obdobie sa vybudoval funkčný, transparentný a efektívny systém poskytovania rozvojovej pomoci a postupne vytvoril strategický, právny a inštitucionálny rámec programu *SlovakAid*.

Desať rokov *SlovakAid*

Na pôde ministerstva sa v októbri pri príležitosti 10. výročia *SlovakAid* uskutočnila medzinárodná konferencia *Desať rokov pod logom SlovakAid – vízia slovenskej rozvojovej spolupráce vo svete*. V centre pozornosti bola rozvojová spolupráca s krajinami západného Balkánu, afrického kontinentu a Východného partnerstva. Za účasti komisára EÚ pre rozvoj Andrisa Piebalgsa, ministrov zahraničných vecí partnerských krajín *SlovakAid*, napr. Moldavska, Čiernej Hory a Kene, sa diskutovalo o výsledkoch, záväzkoch a vyhliadkach oficiálnej rozvojovej spolupráce Slovenskej republiky. Závery konferencie potvrdili, že slovenská rozvojová pomoc je výrazne a pozitívne vnímaná a zanechala jasnú stopu v sociálno-ekonomickom rozvoji a transformácii spoločností partnerských krajín. Počas konferencie bola predstavená publikácia *Slovensko pomáha/Slovakia helps* s výberom rozvojových aktivít realizovaných počas rokov 2003 – 2013 v rámci oficiálnej rozvojovej pomoci SR v dvadsiatich partnerských krajinách.

Prvýkrát v histórii *SlovakAid* boli udelené Zlaté plakety ministra významným osobnostiam, ktoré prispeli k formovaniu systému oficiálnej rozvojovej pomoci SR a k jej implementácii v partnerských krajinách. Prvými ocenenými sú spolutvorcovia systému *SlovakAid* – David Chaplin, dlhoročný projektový manažér a expert kanadskej rozvojovej agentúry CIDA, a Marián Čaučík,

Minister Miroslav Lajčák udelil Zlatú plaketu podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Mariánovi Čaučíkovi, spoluzakladateľovi Platformy mimovládnych a rozvojových organizácií, a Davidovi Chaplinovi, projektovému manažérovi a expertovi kanadskej rozvojovej agentúry CIDA (Foto: MZVaEZ SR)

V septembri 2013 sa Slovenská republika stala členom Výboru pre rozvojovú pomoc Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (Foto: MZVaEZ SR)

spoluzakladateľ a bývalý dlhoročný predseda Platformy mimovládnych rozvojových organizácií.

Vstup do Výboru pre rozvojovú pomoc

Za 20 rokov samostatnosti sa SR transformovala z prijímateľa pomoci na jej poskytovateľa a stala sa pevnou súčasťou donorskej komunity. Tento proces zavŕšila vstupom do elitného klubu donorov Výboru pre rozvojovú pomoc (DAC) Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj 17. septembra 2013. Prijatie do DAC je zároveň vyjadrením ocenenia systému poskytovania rozvojovej pomoci, ktorý SR vybudovala.

Úspešné napredovanie nových programov a aktivít

V roku 2013 ministerstvo vyhlásilo deväť grantových kôl, v rámci ktorých bolo schválených 33 projektov.

Humanitárna pomoc

Slovenská republika taktiež operatívne reagovala na humanitárne krízy vo svete. Finančnú a materiálnu humanitárnu pomoc poskytla Sýrii, Mali, Filipínam, Bosne a Hercegovine a Bielorusku.

S pozitívnymi ohlasmi a dynamickým rastom sa rozbehol nový program ministerstva na vysielanie dobrovoľníkov a expertov do rozvojových krajín, ktorý sa spustil v marci 2012 a odvtedy sa teší veľkej pozornosti i záujmu. Finančné prostriedky vyčlenené na tento program v roku 2013 vzrástli v porovnaní s pilotným rokom o 30 % a v dôsledku záujmu mimovládnych organizácií boli na jeseň ešte raz zvýšené. Za necelé dva roky bolo zo Slovenska v rámci programu vyslaných približne 40 dobrovoľníkov, primárne do programových a projektových krajín *SlovakAid*.

Vysielanie dobrovoľníkov prispieva k posilňovaniu ľudských zdrojov, ako aj k zvyšovaniu povedomia a akceptácie rozvojovej spolupráce, pretože dobrovoľníci sú po návrate zapojení do aktivít rozvojového vzdelávania.

Úspešné projekty

Verejné obstarávanie v Gruzínsku

Zlepšenie efektívnosti systému verejného obstarávania v Gruzínsku (prostredníctvom posilnenia jeho integrity a protikorupčných nástrojov), transparentné podmienky vstupu do súťaženia, informovanosť a skvalitnenie legislatívy boli hlavnými cieľmi projektu *Zvyšovanie transparentnosti a efektívnosti systému verejného obstarávania v Gruzínsku*.

Prostredníctvom transferu slovenského *know-how* pre oblasť verejného obstarávania boli posilnené spôsobilosti občianskej spoločnosti v Gruzínsku, napr. monitorovanie a hodnotenie týchto procesov s potenciálom vytvárať tlak na vládu a iné kompetentné orgány. Jedným z výstupov bolo spustenie portálu verejného obstarávania (tendermonitor.ge), komplexného prehľadu o obstarávaniach, vrátane porovnávania a sledovania jednotlivých trendov.

Zlepšujeme kvalitu života izolovanej komunity na ostrove Rusinga

Slovensko pokračovalo v podpore projektu *Ostrov nádeje* na ostrove Rusinga vo Viktóriinom jazere. Za posledných päť rokov bolo v tejto izolovanej oblasti zriadené komunitné centrum, v rámci ktorého bolo vďaka finančnej podpore *SlovakAid* a koordinovanej spolupráci Slovenska a Česka vybudované zdravotnícke stredisko, školské zariadenie a sirotinec. Obyvateľom ostrova Rusinga bola sprístupnená liečba ochorení HIV/AIDS, TBC a malárie. Centrum poskytuje predškolské a základné vzdelávanie pre 260 žiakov a nachádza sa tu aj sirotinec, ktorý poskytuje útočisko

pre približne 50 sirôt z oblasti Rusinga. Podpora v roku 2013 smerovala najmä k posilneniu finančnej a potravinovej sebestačnosti centra realizáciou projektu, ktorý predpokladá založenie farmy a investovanie zisku z predaja produkcie do prevádzky zdravotného strediska, školského zariadenia a sirotinca.

Zdravotná starostlivosť v Afganistane

V Afganistane pretrváva nedostatok zdravotníckych zariadení, absentujú kvalifikované ľudské zdroje a v niektorých provinciách je zdravotná starostlivosť prakticky nedostupná. V rámci projektu *Rozvoj sekundárnej a terciárnej zdravotnej starostlivosti v oblasti gastroenterológie v Afganistane* bolo vybudované nové diagnostické centrum v už fungujúcom gastroenterologickom centre (vybudovanom vďaka finančnej podpore *SlovakAid* v roku 2008) v nemocnici Wazir Akbar Khan v hlavnom meste Kábul. Vybudované bolo tiež nové gastroenterologické centrum v meste Taloqan na severovýchode Afganistanu. Projekt okrem dodávky potrebného prístrojového vybavenia vyškolil odborný lekársky personál vrátane ženských lekárok. Štyria lekári absolvovali študijný pobyt na Slovensku.

Slovenská pomoc smerovala aj na keňský ostrov Rusinga (Foto: Humanistické centrum NAROVINU)

Národný konvent o EÚ v Moldavsku

Transfer *know-how* a integračných skúseností je jednou z prioritných oblastí slovenskej ODA. Vďaka komparatívnej výhode SR je agenda európskej integrácie jednou z kľúčových tém slovenskej technickej pomoci. Projekt *Národný konvent o EÚ v Moldavsku* sa zameral na posilnenie kapacít Moldavska pri rokovaniach o Asociačnej dohode a implementácii nástrojov Východného partnerstva a Dohode o liberalizácii obchodu s EÚ. Súčasťou projektu je zapojenie verejnosti do tvorby národných politík a pozícií Moldavska v agende európskej integrácie, reforiem a modernizácie, ako aj vytvorenie dlhodobo spoľahlivého, interaktívneho a stáleho informačného zdroja o EÚ. Táto platforma prispieva aktívne i k budovaniu expertných kapacít vládnych i mimovládnych organizácií a zlepšuje tak pripravenosť Moldavska na integráciu do medzinárodných štruktúr.

Slovensko pomáhalo pri dobudovávaní zdravotníckych zariadení s cieľom zvýšiť kvalitu zdravotnej starostlivosti v Afganistane (Foto: Združenie priateľov Afganistanu – AFAN)

Otvorená verejná diskusia v rámci Národného konventu o EÚ prispieva k zvýšeniu zodpovednosti politikov za ďalší vývoj v Moldavsku (Foto: Slovenská spoločnosť pre zahraničnú politiku)

Pomoc a ochrana našich občanov a ich záujmov v zahraničí, zlepšovanie kvality a dostupnosti konzulárnej pomoci a služieb našim občanom a cudzincom a presadzovanie vymožiteľnosti práva, boli aj v roku 2013 ťažiskami činnosti konzulárnej služby (Foto: MZVaEZ SR)

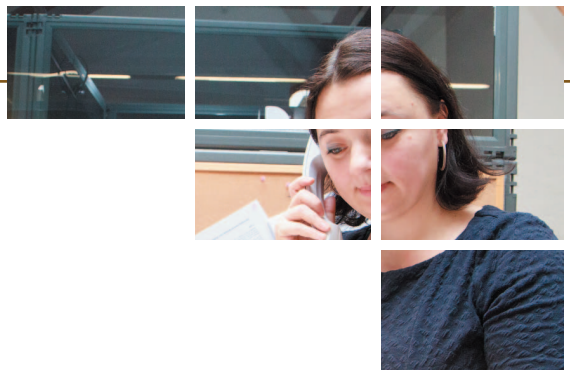

6 Služba občanom

Konzulárna pomoc a asistencia

Pri zlepšení a skvalitnení služieb a ich sprístupňovaní občanom v zahraničí sa v činnosti niektorých zastupiteľských úradov využívala osvedčená prax výjazdových konzulárnych dní mimo sídla zastupiteľského úradu. Išlo predovšetkým o výjazdy zamestnancov do vybraných regiónov Spojeného kráľovstva (Belfast, Manchester, Peterborough, Birmingham, Deal, Cardiff). Pravidelné výjazdové dni organizoval aj Generálny konzulát SR v New Yorku, a to do Chicaga.

V čase letnej turistickej sezóny bol opätovne otvorený sezónny konzulárny úrad v Splite. Pôsobenie pracoviska ocenili nielen slovenskí občania, ale aj predstavitelia chorvátskych miest. Sezónny konzulárny úrad v Splite v lete 2013 asistoval v 171 prípadoch nefinančnej pomoci, vydal 49 náhradných cestovných dokladov a v súčinnosti s miestnymi úradmi participoval na riešení 39 úrazov a zranení a 11 úmrtí.

Celkový počet slovenských občanov zaregistrovaných v registračnom systéme MZVaEZ SR v roku 2013 bol 16 830. Narástol počet registrovaných občanov cestujúcich do krajín so zvýšeným bezpečnostným rizikom (napr. Afganistan, Thajsko, Tunisko, Nigéria, Líbya a ďalšie) a, naopak, poklesol počet registrovaných občanov cestujúcich do krajín s nižším, resp. malým bezpečnostným rizikom (napr. Chorvátsko).

Rok 2013 plne potvrdil negatívny trend nárastu počtu medzinárodných rodičovských únosov detí. Táto citlivá problematika je už nielen špecifikom typickým pre Spojené kráľovstvo, ale objavuje sa aj v agende zastupiteľských úradov SR v Egypte, Rusku, Iraku, Belgicku. Na strane druhej sa však objavil aj trend nárastu medzinárodných adopcií.

Konzulárne úrady v tejto oblasti asistencie konali v úzkej spolupráci s orgánmi medzinárodnoprávnej ochrany detí, predovšetkým s Centrom pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže, Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny, ako aj príslušnými orgánmi prijímajúcich štátov. Spravidla ide o časovo náročné a právne komplikované prípady vyžadujúce si individuálny prístup zo strany ako zastupiteľských úradov, tak ústredia.

Jednou z priorít vízovej politiky bola aj v roku 2013 redukcia rozsahu vízovej povinnosti pre občanov SR, prípadne uľahčenie získania víz priamo na hraničných priechodoch. K 21. augustu sa podarilo dosiahnuť zrušenie vízovej povinnosti pre slovenských občanov pri cestách do Turecka. Filipíny s účinnosťou od 1. augusta predĺžili pre Slovákov čas bezvízového pobytu na účely turistiky z 21 na 30 dní, Kuvajt umožnil slovenským

V roku 2013 sa pokračovalo v budovaní a úprave siete konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulárnymi úradníkmi. Slovenská republika mala k 15. decembru 2013 zriadených 181 konzulárnych úradov vedených honorárnymi konzulárnymi úradníkmi, z nich 172 je už reálne činných – v Európe pôsobí 80, v Ázii 37, v Afrike 18, v Severnej Amerike 15, v Latinskej Amerike a Karibiku 21 a v Austrálii štyria.

Konferencia pri príležitosti Medzinárodného dňa ľudských práv sa uskutočnila pod záštitou podpredsedu vlády a ministra Miroslava Lajčáka v Bratislave 6. decembra 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

občanom získať vstupné vízum do krajiny na hraničnom priechode. Čína zasa umožnila občanom SR a iných členských štátov EÚ 72-hodinový bezvízový tranzit mestami Šanghaj, Šen-jang (od 1. januára 2013) a Kuang-čou (od 1. augusta 2013), ak sa preukážu letenkou a vízom do cieľovej krajiny.

SR v snahe uľahčiť občanom Ruska a Ukrajiny cestovanie na Slovensko prijala od 15. marca opatrenia umožňujúce získať schengenské viacvstupové vízum s platnosťou na 1 – 5 rokov na cesty do SR na účel turistiky, návštevy príbuzných, z podnikateľských a obchodných dôvodov (občania Ruskej federácie aj na účel štúdia), ak predtým neporušili právne a vízové predpisy SR. Od 23. augusta sa podobné opatrenia uplatňujú aj voči niektorým skupinám občanov Turecka cestujúcich do SR z podnikateľských a obchodných dôvodov. Získať viacvstupové schengenské vízum s platnosťou na 1 – 5 rokov môžu od 11. novembra aj občania Bieloruska a Číny často cestujúci z obchodných alebo podnikateľských dôvodov do SR.

V zmysle nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 z 13. júla 2009 pokračovala SR v snahe uľahčiť čo najväčšiemu počtu občanov tretích krajín získanie víza do SR aj v štátoch, kde nemáme svoje zastúpenie. Preto bolo zmluvne upravené zastupovanie pri vydávaní víz s dvoma ďalšími štátmi (s Belgickom a Španielskom), čím sa v tejto oblasti počet zmluvných partnerských štátov EÚ rozšíril na deväť. Ďalšie dohody s Portugalskom a Švajčiarskom sú pripravené a mali by byť uzavreté začiatkom roku 2014. Na základe všetkých doposiaľ uzavretých dohôd môžu občania príslušných štátov získať vízum na cestu do SR v 24 tretích krajinách, kde nemá SR svoje diplomatické zastúpenie.

Slovensko zastupuje iné štáty EÚ vo vízovom konaní v deviatich tretích krajinách.

Slováci žijúci v zahraničí

Novelou kompetenčného zákona a presunom Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí pod gesciu ministerstva sme získali nové kompetencie v oblasti výkonu štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí. V rámci organizačnej konsolidácie bola zvýšená adresnosť a efektívnosť spolupráce s krajanskými organizáciami vo svete aj vďaka lepšej koordinácii s veľvyslanectvami. Samotný Úrad začal pripravovať *Koncepciu štátnej politiky SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na roky 2016 – 2020*. Na koncepciu následne nadviaže novelizácia *Zákona o Slovákoch žijúcich v zahraničí*.

Ľudskoprávna agenda

Skutočnosť, že sa kompetencie ministerstva rozšírili o národnú agendu ochrany ľudských práv, so sebou priniesla viacero nových výziev. Ministerstvo prebralo nielen gestorstvo Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť ako kľúčového

V roku 2013 sme pre našich občanov:
- vystavili 10 719 pasov a 3 995 náhradných cestovných dokladov,
- overili 32 473 listín, podpisov a prekladov,
- vydali 131 531 víz a vybavili 1 174 žiadostí o povolenie na malý pohraničný styk,
- vykonali 4 320 zápisov do osobitnej matriky a zabezpečili 3326 matričných dokladov zo SR,
- vybavili 1 986 osvedčení o štátnom občianstve a 254 žiadostí o udelenie štátneho občianstva a prepustenia zo štátneho zväzku,
- riešili 665 úmrtí slovenských občanov,
- pomáhali 306 raneným a hospitalizovaným občanom,
- riešili 101 prípadov odobratia detí slovenským občanom, asistovali pri 193 prípadoch ochrany práv maloletých,
- poskytli nefinančnú pomoc v núdzi v 3 083 a finančnú v 11 prípadoch,
- poskytli konzulárnu pomoc 107 občanom iných štátov EÚ,
- zosobášili 37 párov,
- vyriešili 817 žiadostí o povolenie na trvalý alebo prechodný pobyt,
- poskytli pomoc 175 obetiam obchodovania s ľuďmi,
- registrovali 1 803 prípadov trestnej činnosti občanov SR v zahraničí,
- odpovedali na 56 998 e-mailov.

Z tejto činnosti sme odviedli do štátneho rozpočtu 4 545 500 eur.

ľudskoprávneho poradného orgánu vlády a dôležitej platformy pre dialóg s občianskou spoločnosťou, ale aj poskytovanie dotácií na vnútroštátne projekty venované ochrane ľudských práv.

Medzinárodný rozmer

Na medzinárodnej úrovni Slovensko poukazuje na potrebu dodržiavať a posilňovať medzinárodné štandardy v oblasti ľudských práv predovšetkým v rámci zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva, najvyššieho ľudskoprávneho orgánu v systéme OSN a Tretieho výboru Valného zhromaždenia OSN. Počas riadnych zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva vystúpila SR k situácii v regiónoch vyvolávajúcich vážne znepokojenie z hľadiska ochrany ľudských práv (napr. Sýria, KĽDR, Egypt, Barma/Mjanmarsko, Bielorusko). Okrem toho sa Slovensko pravidelne zapája do hodnotenia štátov v rámci mechanizmu univerzálneho periodického hodnotenia ako jedného z hlavných pilierov Rady OSN pre ľudské práva. Aktívnym prístupom k otázkam ochrany a podpory ľudských práv na relevantných fórach OSN si Slovensko vytvára vhodnú pôdu na zvolenie za člena Rady OSN pre ľudské práva na roky 2018 – 2020.

Na pôde Rady Európy sa SR aktívne podieľala na posilňovaní jej troch základných pilierov – ľudských práv, demokracie a právneho štátu a podporovala prijímanie opatrení na zvýšenie efektivity Európskeho súdu pre ľudské práva. S týmto cieľom ako jedna z prvých krajín podpísala Protokol č. 15, ktorým sa mení *Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd*, ako aj Protokol č. 16, ktorý umožňuje Európskemu súdu pre ľudské práva vydávať poradné stanoviská o implementácii jednotlivých ustanovení *Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*. SR naďalej úzko spolupracovala s monitorovacími mechanizmami Rady Európy, vrátane Európskej komisie proti rasizmu a intolerancii, a implementovala ich odporúčania.

SR ako spoľahlivý členský štát OBSE si v rámci ľudskej dimenzie dôsledne plnila svoje záväzky, ktoré jej z členstva v uvedenej organizácii vyplývajú. SR viedla aktívny, vecný a konštruktívny dialóg s vysokým komisárom OBSE pre otázky národnostných menšín a s predstaviteľom OBSE pre slobodu médií v otázkach spoločného záujmu.

Vnútroštátny rozmer

Rok 2013 možno označiť prívlastkom „ľudskoprávny“ aj vďaka príprave základného programového dokumentu pre vnútroštátnu ochranu ľudských práv – *Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR*. Odborná, ale aj verejná diskusia, ktorá sprevádza tvorbu stratégie, je jednou z najvýraznejších diskusií o povahe a rozsahu ľudských práv na Slovensku od roku 1989.

Minister Miroslav Lajčák odovzdáva cenu za významný prínos v oblasti ochrany a podpory ľudských práv Ľubici Gálisovej a Alene Pánikovej (Foto: MZVaEZ SR)

S cieľom podpory aktivít realizovaných prevažne občianskou spoločnosťou, ktorá sa významne podieľa na implementácii ľudskoprávnych politík v praxi, bolo v rámci dotačnej výzvy ministerstva *Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd LP/2013* sumou 900 000 eur podporených 58 projektov zameraných na zraniteľné skupiny podľa jednotlivých dôvodov diskriminácie. Ďalšími aktivitami bol prvý ročník výtvarno-literárnej súťaže pre žiakov základných škôl a osemročných gymnázií *Ľudské práva očami detí* či tradičná konferencia pri príležitosti Medzinárodného dňa ľudských práv.

Rada vlády SR ako stály poradný orgán vlády SR, ktorej predsedá minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, v roku 2013 na svojich piatich zasadnutiach prerokovala, schválila a odporučila vláde SR na schválenie materiály týkajúce sa vnútroštátnych politík a plnenia medzinárodných záväzkov v oblasti ochrany a podpory ľudských práv.

V záujme posilnenia záruk ochrany práv dieťaťa sa SR v decembri 2013 stala zmluvnou stranou *Opčného protokolu k Dohovoru o právach dieťaťa o procedúre oznámení*. Opčný protokol je prvou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach, pri príprave ktorej Slovensko zohralo úlohu lídra i koordinátora procesu prípravy.

1150e anniversaire de l'arrivée de Constantin et Méthode dans les terres slovaques

CONSTITUTION
DE LA REPUBLIQUE SLOVAQUE

PRÉAMBULE

Nous, nation slovaque,
Nous rappelant l'héritage politique et culturel de nos ancêtres, ainsi que les expériences séculaires de luttes pour notre existence nationale et notre propre État,
Dans l'esprit de l'héritage spirituel des saints Cyrille et Méthode et du legs historique de la Grande Moravie,
Partant du droit naturel des peuples à disposer d'eux-mêmes...

(Loi no. 460/1992 Coll.)

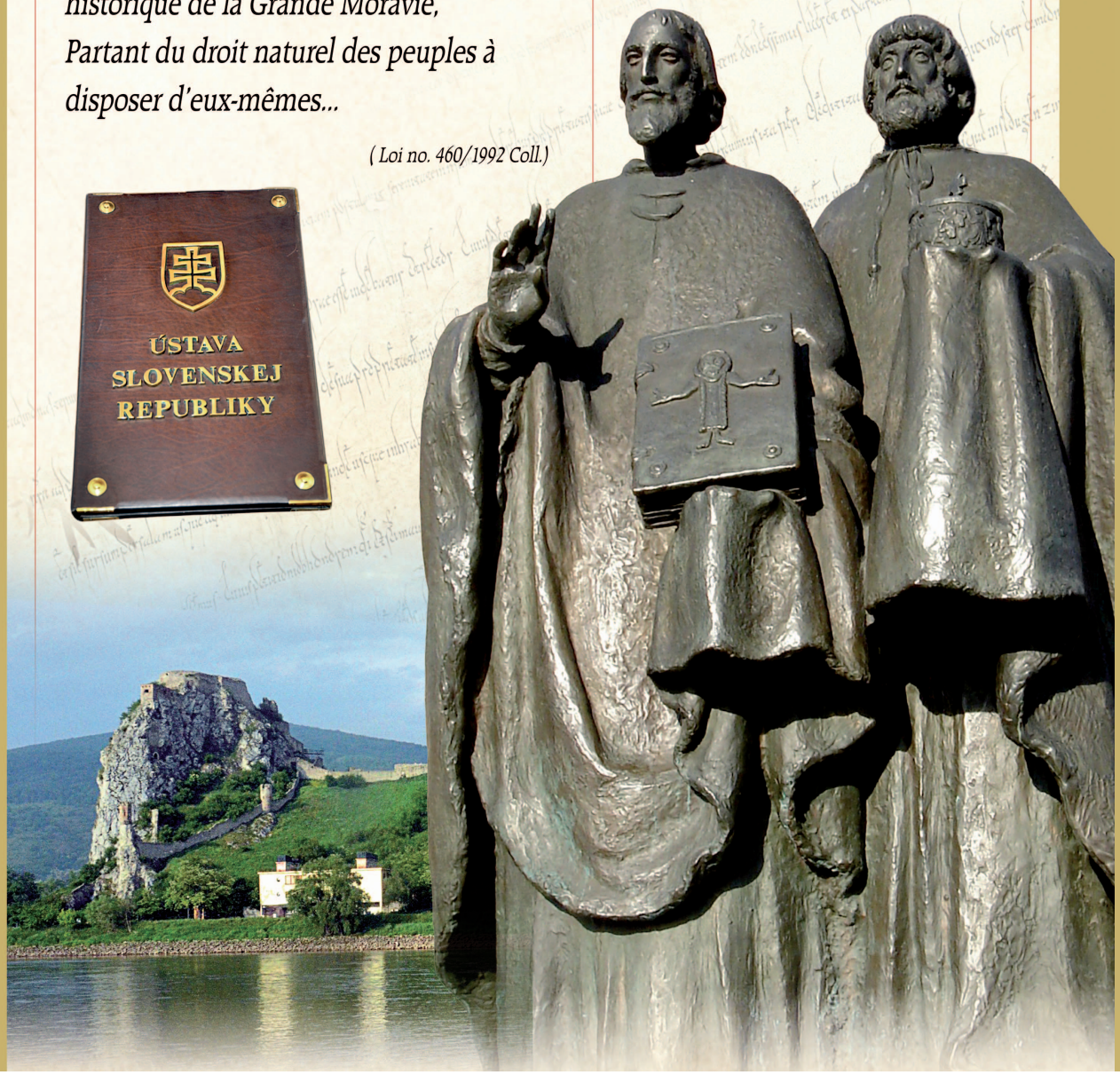

Výstava s názvom *1150. výročie príchodu Konštantína a Metoda na územie dnešného Slovenska* bola expedovaná na 51 zastupiteľských úradov a slovenských inštitútov

7 Verejná a kultúrna diplomacia

Pretrvávajúcim cieľom rezortu diplomacie v oblasti koordinácie prezentácie SR v zahraničí bolo aj v roku 2013 prezentovať atraktivitu a dôveryhodnosť našej krajiny so zámerom zlepšiť potenciál Slovenska prilákať zahraničné investície, zvýšiť príťažlivosť SR v oblasti cestovného ruchu a podporiť domáci export, ako aj rozvoj dobrých politických vzťahov.

V oblasti tvorby „značky Slovensko" kládlo ministerstvo dôraz na zapojenie predstaviteľov rezortov a štátnych agentúr, ktoré sa podieľajú na prezentácii Slovenska v zahraničí, ale aj rešpektovaných odborníkov z oblasti národného brandingu, marketingu, PR či zástupcov mimovládneho a akademického sektora. Hlavnou platformou medzirezortnej spolupráce sa stala Pracovná skupina pre koordinovanú prezentáciu Slovenska v zahraničí pôsobiaca v rámci Rady vlády SR na podporu exportu a investícií. Medzi dôležité výstupy v oblasti tvorby značky krajiny patrí vznik štúdie *Branding Slovenska: od ideového konceptu k posolstvám a komunikácii*, ktorá prináša návrhy rámcov komunikačných posolstiev prezentácie SR v zahraničí.

Rok výročí

Rok 2013 sa niesol v znamení dvoch mimoriadne významných výročí: 20. výročie vzniku samostatnej SR a 1150. výročie príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda na územie Veľkej Moravy. Obe výročia boli príležitosťou informovať zahraničie o hlbokom zakotvení Slovenska v dejinách Európy, a súčasne ho prezentovať ako mladú a úspešnú krajinu. Okrem toho pokračovala súčinnosť ministerstva pri prezentácii projektu Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013 a pri prezentácii iniciatívy Putujúce mesto v zahraničí.

K uvedeným významným výročiam pripravilo ministerstvo viacero projektov kultúrneho a prezentačno-informačného charakteru:

Minister Miroslav Lajčák na prvom stretnutí Pracovnej skupiny pre koordinovanú prezentáciu Slovenska v zahraničí v Bratislave 5. apríla 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Verejná a kultúrna diplomacia

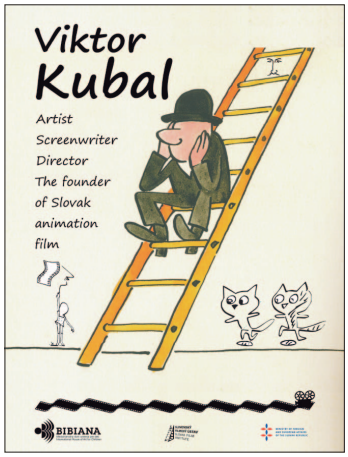

Plagát na výstavu zakladateľa slovenského animovaného filmu Viktora Kubala

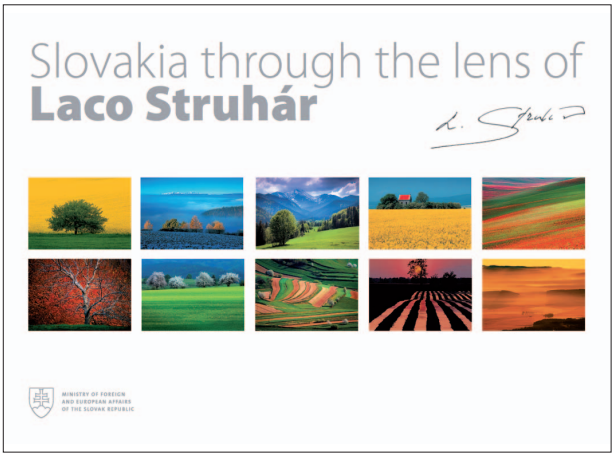

Úvodný panel výstavy *Slovensko objektívom Laca Struhára*

Reprezentačná výstava *1150. výročie príchodu Konštantína a Metoda na územie dnešného Slovenska*, ktorá bola expedovaná na 51 zastupiteľských úradov a slovenských inštitútov v anglickom, nemeckom, ruskom, francúzskom, španielskom, poľskom a gréckom jazyku.

V rámci trojdňového podujatia Dni sv. Cyrila a sv. Metoda vo Viedni bola sprístupnená výstava Andreja a Márie Rudavských k 1150. výročiu príchodu vierozvestcov na územie Veľkej Moravy. Okrem nej sa uskutočnilo aj stretnutie so slovenskými spisovateľmi vo viedenskej Komensky škole a stretnutie byzantológov. Na záver podujatia sa konal koncert bratislavského gréckokatolíckeho zboru Kyrillomethodeon v Schottenkirche.

V júni 2013 bolo v Zalavári slávnostne odhalené súsošie sv. Cyrila a sv. Metoda, dielo akademickej sochárky Ľ. Cvengrošovej, a taktiež bola slávnostne odhalená pamätná tabuľa k 1150. výročiu príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda na územie Veľkej Moravy v Bazilike San Pietro di Castello v Benátkach.

Symbolicky sa uskutočnili aj oficiálne návštevy SR predstaviteľmi krajín, s ktorými Slovensko spája spoločná cyrilometodská tradícia – prezidenta Bulharska Rosena Plevnelieva a prezidenta Helénskej republiky Karolosa Papouliasa, ako aj recipročná návšteva ministra Miroslava Lajčáka v októbri v Aténach.

Na pripomenutie dvoch najvýznamnejších výročí dostali slovenské diplomatické misie v zahraničí aj pamätné listy a obálky prvého dňa emisie poštových známok *20. výročie vzniku SR, Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013* a *1150. výročie príchodu sv. Cyrila a sv. Metoda na Veľkú Moravu*, ktoré pripravila Slovenská pošta.

Pri príležitosti 20. výročia vzniku samostatnej SR minister Miroslav Lajčák ocenil 90 osobností z 38 krajín, ktoré sa mimoriadnym spôsobom pričinili o rozvoj priateľských vzťahov so SR a šírenie dobrého mena Slovenska vo svete. Ocenenia odovzdali vedúci zastupiteľských úradov počas slávnostných podujatí konaných pri príležitosti vzniku samostatnej SR.

Poštové známky vydané pri príležitosti *20. výročia vzniku SR* a *Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013*

V roku 2013 realizovali zastupiteľské úrady a slovenské inštitúty množstvo významných kultúrnych podujatí a projektov zameraných na prezentáciu slovenského umenia a kultúry v zahraničí v širokom žánrovom rozpätí. Ako profilové možno uviesť tieto:

Výstavy

- *Bohatstvo v rozmanitosti* – projekt venovaný 20. výročiu vzniku samostatnej SR
- *20 rokov Českej a Slovenskej republiky – Spoločnosť na uliciach a na námestiach*
- *Vizuálne inšpirácie a cesty hľadania* – výber z tvorby 52 slovenských výtvarníkov ako Hložník, Brunovský, Jančovič, Ševčovič a i.
- *Národná prezentácia umenia hendikepovaných umelcov SR* – výstava umeleckých diel zdravotne postihnutých osôb
- *Viktor Kubal* – výstavu venovanú významnému predstaviteľovi a zakladateľovi slovenského animovaného filmu ponúkol zastupiteľským úradom v zahraničí Medzinárodný dom umenia pre deti BIBIANA
- *Slovak Press Photo* – výstava súčasnej slovenskej fotografie predstavuje výber ocenených súťažných fotografií
- *Slovakia through the lens of Laco Struhár* – výstava veľkoformátových fotografií renomovaného fotografa venovaná krásam slovenskej prírody

Koncerty

- operný koncert k 20. výročiu vzniku SR vo Varšave v podaní umelcov Adriany Kučerovej, Pavla Kubáňa a Ondreja Šalinga
- koncert komorného orchestra Cappella Istropolitana k 20. výročiu vzniku SR v Budapešti

Dni slovenskej kultúry

- v Berlíne sa uskutočnilo 16 sprievodných podujatí vrátane výstavy k 20. výročiu vzniku SR *Bohatstvo v rozmanitosti*
- *Slovenské dni na Malte*, v rámci ktorých sa uskutočnili operné koncerty sopranistky Márie Porubčinovej s klavírnym sprievodom Róberta Pechanca. Koncert sa uskutočnil aj v Ríme k 20. výročiu vzniku SR
- *Týždeň slovenskej kultúry v Marseille*

Rok 2013 priniesol v kultúrnej diplomacii pozitívne výsledky aj v oblasti spolupráce vyšehradských krajín, ktorých umelci realizovali viaceré podujatia spoločne. V Moskve sa konal džezový koncert krajín V4, kde Slovensko prezentoval Matúš Jakabčic.

Krajiny V4 sa v rámci podujatí Stredoeurópskej kultúrnej platformy prezentovali spoločne s Rakúskom a Slovinskom, napr. akciou *What's For Breakfast* v Tbilisi a hudobným večerom *Preludes* v Koncertnej sále

Konferencie *Moderná diplomacia: 20 rokov služby pre Slovensko* sa zúčastnili Miroslav Lajčák, Ján Kubiš, Eduard Kukan, Peter Tomka, Maroš Šefčovič a Miroslav Jenča, Bratislava 21. januára 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

Minister Miroslav Lajčák odovzdáva medaily pretekárom na prvom ročníku Vyšehradských cyklistických pretekov v Poľsku 18. mája 2013 (Foto: MZV Poľskej republiky/Justyna Cieślikowska)

Univerzity v Tirane. Spolupráca úspešne prebieha aj na úrovni členských štátov EÚ, resp. združením národných kultúrnych inštitútov EUNIC. Projekt *Noc literatúry* sa stáva už tradičným spoločným podujatím realizovaným vo viacerých krajinách EÚ.

Ministerstvo pre občanov

V januári 2013 sa uskutočnilo tradičné novoročné stretnutie ministra Miroslava Lajčáka s predstaviteľmi mimovládnych organizácií, ktorých odborníci predstavujú dôležitých partnerov pri napĺňaní úloh rezortu diplomacie.

Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici usporiadala pod záštitou a v priestoroch ministerstva konferenciu *Moderná diplomacia: 20 rokov služby pre Slovensko* (21. januára 2013). Na konferencii, ktorej priamy prenos vysielala televízia TA3, vystúpili poprední slovenskí diplomati, ktorí dosiahli počas svojej kariérnej služby významné uznanie a postavenie v medzinárodných organizáciách.

Nad Detským domovom rodinného typu v Novom Meste nad Váhom má rezort diplomacie už dlhodobý patronát. V roku 2013 manželka ministra Miroslava Lajčáka, ktorá detský domov pravidelne navštevuje, odovzdala domovu mimoriadny darček – financie na zakúpenie deväťmiestneho mikrobusu.

V máji 2013 rezort diplomacie organizačne podporil usporiadanie prvého ročníka Vyšehradských

Tradičné novoročné stretnutie podpredsedu vlády a ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí SR Miroslava Lajčáka so zástupcami mimovládnych neziskových organizácií v Bratislave 8. januára 2013 (Foto: MZVaEZ SR)

cyklistických pretekov, ktorých trasa v celkovej dĺžke 533 km viedla územím Maďarska, Slovenska, Česka a Poľska. Najlepší Slovák Richard Meleg dokončil preteky na siedmom mieste.

Dňa 25. mája 2013 otvorilo ministerstvo brány verejnosti a usporiadalo Deň otvorených dverí sprevádzaný bohatým kultúrnym programom. Jeho súčasťou bolo odovzdávanie ocenení Vyslanec dobrej vôle určených úspešným Slovákom, ktorí pôsobia v zahraničí a svojou prácou vynikajúcim spôsobom šíria dobré meno Slovenska. V roku 2013 si ocenenie prevzali z rúk Miroslava Lajčáka Monika Gullerová, výskumníčka v odbore molekulárnej biológie na univerzite v britskom Oxforde, Marián Mark Stolárik, dlhoročný vedúci Katedry slovenskej histórie a kultúry na Ottawskej univerzite v Kanade, a Matej Krén, významný slovenský výtvarník dlhodobo pôsobiaci v Prahe.

Aj v roku 2013 sa ministerstvo tradične podieľalo na Vianočnom bazári, najväčšom spoločenskom charitatívnom podujatí medzinárodnej a diplomatickej komunity na Slovensku. Na 23. ročníku sa prostredníctvom svojich zastupiteľských úradov akreditovaných v SR zúčastnilo 44 krajín. O tradičné slovenské výrobky a produkty prejavili návštevníci

Ocenenia ministra Miroslava Lajčáka pre 90 osobností z 38 krajín sveta, ktoré odovzdávali vedúci ZÚ SR v zahraničí počas slávnostných podujatí pri príležitosti 20. výročia vzniku samostatnej SR (Foto: MZVaEZ SR)

Vianočného bazára veľký záujem, o čom svedčí aj suma 2 827 eur, ktorú rezort diplomacie odovzdal na charitatívne účely.

Minister Miroslav Lajčák s nositeľmi ocenenia Vyslanec dobrej vôle za rok 2013 – doktorkou Monikou Gullerovou, profesorom Mariánom Markom Stolárikom (vľavo) a Matejom Krénom (Foto: MZVaEZ SR)

Budova Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
(Foto: MZVaEZ SR)

8 Moderná a profesionálna zahraničná služba

Jedným z najdôležitejších pilierov Slovenskej republiky ako aktívneho a úspešného medzinárodno-politického hráča je profesionálna zahraničná služba. Iba solídny inštitucionálny a legislatívny rámec, ktorého skvalitňovanie je jednou z mojich priorít, jej zaručuje funkčnosť a výkonnosť.

Znie to jednoducho, no v skutočnosti sa za dosiahnutím tohto cieľa skrýva množstvo zodpovednej expertnej práce, pretože Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky pôsobí so svojimi zastupiteľskými úradmi v dynamicky sa meniacom medzinárodnom prostredí.

Reštrikčné rozpočtové opatrenia v roku 2013 neobišli ani náš rezort, pričom s obmedzenými zdrojmi bolo potrebné zabezpečovať čoraz viac zahraničnopolitických úloh. To je realita – nevnímame ju však negatívne, ale ako výzvu, ktorá nás núti hľadať možnosti racionalizácie vo všetkých oblastiach. Využívaním našej podstatnej výhody – možnosti získavať najlepšie skúsenosti bezprostredne zo zahraničia sa snažíme kvalitu našej práce naďalej zlepšovať.

S tým súvisiace nároky dokážu dlhodobo zvládať len kvalitní profesionáli. Prostredníctvom našej každodennej práce si laická a odborná verejnosť doma i v zahraničí vytvára obraz o slovenskej zahraničnej službe. Považujem to za prirodzené, a preto striktne presadzujem požiadavku obsadzovať posty v rámci rezortu tými najkvalifikovanejšími ľuďmi. V tejto súvislosti má na ministerstve podpora kontinuálneho odborného a jazykového vzdelávania nezastupiteľné miesto.

Rok 2013 hodnotím z pohľadu fungovania ministerstva pozitívne. Dôraz sme kládli na kvalitnejšiu prípravu ekonomických diplomatov a úspešne sme spustili projekt celoplošného vzdelávania pracovníkov štátnej správy na predsedníctvo Slovenskej republiky v Rade Európskej únie v roku 2016. Záujmom Slovenska v zahraničnopolitickej, ale aj v ekonomicko-hospodárskej oblasti sme flexibilne prispôsobili sieť zastupiteľských úradov v zahraničí.

Teší ma, že aj napriek rozpočtovým škrtom a úsporným opatreniam sa nám podarilo plniť naše úlohy na vysokej úrovni, o čom ma presviedčajú reakcie mnohých inštitúcií a občanov – takáto spätná väzba je pre nás tou najlepšou motiváciou.

Pavol Sýkorčin
vedúci služobného úradu

Moderná a profesionálna zahraničná služba

Kapacity zahraničnej služby v roku 2013

V roku 2013 pristúpilo ministerstvo k uzavretiu zastupiteľského úradu v Malajzii, ukončeniu činnosti generálneho konzulátu v Los Angeles (USA) a zriadilo veľvyslanectvá v Moldavsku a v Spojených arabských emirátoch. Slovenská republika má tak v súčasnosti v zahraničí **celkom 82 zastupiteľských úradov**, z toho 64 veľvyslanectiev, 7 misií pri medzinárodných organizáciách, 8 generálnych konzulátov, 2 pobočky zastupiteľských úradov a 1 slovenský ekonomický a kultúrny úrad. Vo svete pôsobí i 8 slovenských inštitútov. Činnosť slovenských diplomatických misií v Líbyi a Sýrii bola dočasne prerušená v dôsledku zhoršenej bezpečnostnej situácie.

K 31. decembru 2013 pracovalo na ministerstve 1 160 zamestnancov, z toho v ústredí ministerstva 476 a na zastupiteľských úradoch 684 (vrátane zmluvných síl). V roku 2013 absolvovalo krátkodobú odbornú stáž na ministerstve 188 študentov, z toho v ústredí 105 a na zastupiteľských úradoch 83, pričom išlo o študentov z celkovo 24 slovenských alebo zahraničných univerzít.

Výdavky MZVaEZ SR za rok 2013

(zjednodušený prehľad programovej štruktúry – skutočné čerpanie v eurách)

Program:	
Rozvoj zahraničných vzťahov	**101 755 073**
Riadenie programov	34 075 458
Súdny spor Gabčíkovo-Nagymaros	665
Spolupráca s tretím sektorom	122 000
Vzdelávanie zamestnancov	88 755
Tvorba a implementácia politík v oblasti ľudských práv	923 074
Diplomatická reprezentácia SR v zahraničí	62 458 257
Kultúrna reprezentácia SR v zahraničí	1 103 557
Pracovná sila zo zahraničných miestnych zdrojov	2 983 307
Pomoc krajanom v zahraničí	**1 970 995**
Medzirezortné programy:	
Oficiálna rozvojová pomoc	**6 174 841**
Vysielanie civilných expertov do aktivít krízového manažmentu mimo územia SR – MZVaEZ SR	**81 761**
Príspevky SR do medzinárodných organizácií – MZVaEZ SR	**22 938 213**
Výdavky spolu	**132 920 883**

Organizačná štruktúra MZVaEZ SR

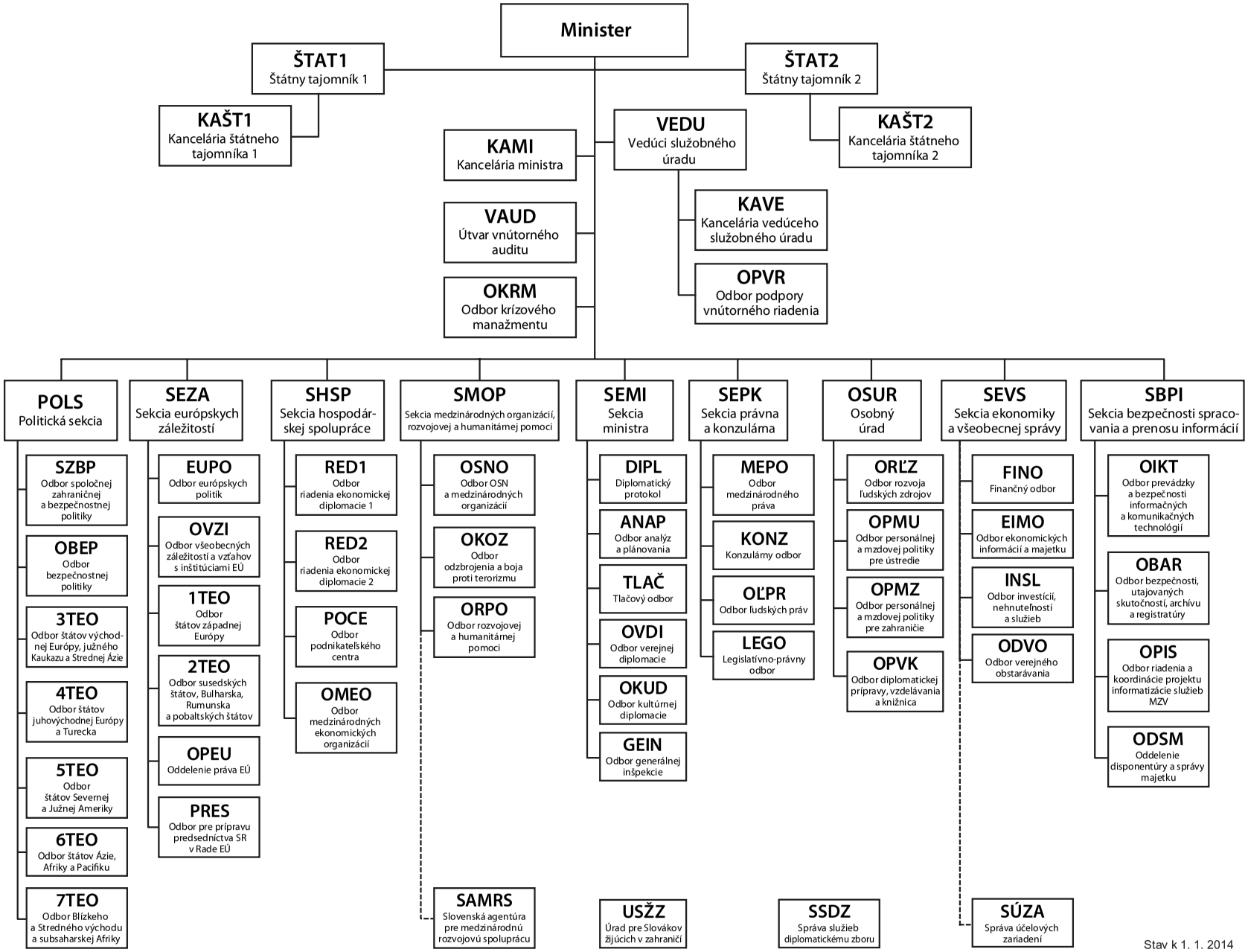

Stav k 1. 1. 2014

MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKYCH ZÁLEŽITOSTÍ SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTRY OF FOREIGN AND EUROPEAN AFFAIRS OF THE SLOVAK REPUBLIC

MINISTERIUM FÜR AUSWÄRTIGE UND EUROPÄISCHE ANGELEGENHEITEN DER SLOWAKISCHEN REPUBLIK

MINISTÈRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES ET EUROPÉENNES DE LA RÉPUBLIQUE SLOVAQUE

MINISTERIO DE ASUNTOS EXTERIORES Y EUROPEOS DE LA REPÚBLICA ESLOVACA

МИНИСТЕРСТВО ИНОСТРАННЫХ И ЕВРОПЕЙСКИХ ДЕЛ СЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ

وزارة الخارجية و الشئون الاوروبية لجمهورية سلوفاكيا

斯洛伐克共和国 外交和欧洲 事务部

Vydalo Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky

ISBN 978-80-88726-58-6